

Leto IV. Ribnica, marec 1983, številka 2-3

REŠETO

40 LET

Štiri desetletja minevajo te dni od velikih dogodkov v Veliki gori nad Ribniško dolino, na ozki gozdni cesti iz Jelenovega žleba proti Črnemu vrhu, na prostoru, ki je postal s svojim breznom za vedno znamenit v zgodovini slovenskega naroda in borbe za svobodo, enakopravnost, pravičnost in mir.

Štiri desetletja, kar je dolga doba, če jo merimo s človeškimi merili, dolga doba tudi zato, ker mineva le nekaj manj let tudi od konca velike svetovne morije, vojne in pobijanja, prizadevanja nekega dela človeštva na nadvlado drugemu delu, si ga podjarmi, zaslužnji, tudi izbriše in izniči, če se mu zahoče. In skoro štiri desetletja že živimo v miru, čeprav v mnogih delih sveta ni miru in so ta štiri desetletja vsak dan izpolnjena z vojskovanji in pobijanjem zdaj tu zdaj tam, enkrat bližje nam, drugič bolj daleč. Kljub miru živi torej človeštvo od konca zadnje vojne v nenehnih vojnih spopadih, sprehaja se na robu vrtoglavega prepada in vseuničujočega spopada, kot je dejala indijska voditeljica Indira Gandhi, zdaj tudi za tri leta voditeljica gibanja neuvrščenih na zadnjem 7. srečanju neuvrščenih v New Delhiju.

Številni spomeniki naše revolucionarne preteklosti in naše borbe so mejniki neprecenljive vrednosti, ki jasno označujejo pot naših narodov, njihov premočrtni razvoj zadnjih štirih desetletij. V primerjavi z zgodovino je štirideset let malo, je pa veliko za eno generacijo, ki je morala vse najhujše tegobe ne le videti, pač pa tudi preživeti. Izročilo Jelenovega žleba je takšno, kakršna so izročila vseh drugih tisočev mejnikov naše revolucionarne poti — bratstvo, enakost, svoboda, mir, sodelovanje in solidarnost, skratka vse tisto, kar kot najvrednejše opredeljuje sodobni dobro misleči svet.

Jelenov žleb in 26. marec 1943, sicer za naš občinski praznik proglašeni datum, je del naše preteklosti, je pa tudi sedanjost, vsem sedanjim rodovom posvečeni spomin in opomin. Spomenik nad breznom, ob prizorišču velike borbe, je bil odkrit 22. julija 1958. leta ob prisotnosti tov. Mihe Marinka, predsednika LS LRS. Dovolj zgovorne so v bron vlitte besede: »Pregnane v mrak in mrz nas je hranila ljubezen do pravice in prostosti. Zahrope boj, smrt žanje v trumi gosti in zašume nad zemljo zmage krila...«

F. Grivec

V ponedeljek, 14. marca je minilo natančno sto let od smrti Karla Marxa, velikega misleca, filozofa in človeka, ki je s svojim delom preobrnil svet in so revolucionarne posledice njegove misli nenehno prisotne že poldrugo stoletje ne samo v evropski, temveč tudi svetovni zavesti.

Ko se danes oziramo na vlogo in pomen Marxa v svetovni zgodovini, v današnjem trenutku in tudi v perspektivah prihodnosti, ne moremo mimo osnovnega spoznanja: svet se je sicer v sto letih po njegovi smrti nedvomno zelo in mnogo spremenil, vendar pa vse to ni nič vplivalo na dejstvo, da je Marx danes bolj kot kdajkoli poprej nenehno prisoten med nami, je večno mlad in nenehno iz njega in njegovih spoznanj odkrivamo nova spoznanja in pobude za nadaljnje revolucionarno delo, kajti, po Marxovem mnenju, je treba svet, obstoječe razmere in vse nenehno spreminjati na bolje, ter imeti hkrati nenehno pred očmi človeka, ki se mora prebiti iz kraljestva nuje v kraljestvo svobode.

Marksistična misel, oziroma marksistična dialektična metoda je danes zajela ves svet, z znanstveno resnostjo jo uporabljajo in vrednotijo tako ekonomisti kot zgodovinarji, politologi in ostali znanstveniki s področja humanističnih in tehniških ved, pa četudi niso s srcem in nazorom zavezani marksizmu in Marxu. Še več. Danes resno preučujejo in poučujejo marksizem tudi na zahodnih, kapitalističnih univerzah da o tretjem svetu in deželah realnega socializma sploh ne govorimo.

Znani zahodni marksist Eric Hobsbawm navaja v svojih razmišljanjih o odnosih med Marxom in zgodovinsko vedo tudi naslednje: »Spomnil bi vas rad na velikanski Marxov pomen in njegov velikanski vpliv na celotno zgodovino pisje. O tem vplivu ni nikakršnega dvoma. Prvič je danes veliko več zgodovinarjev, ki se imajo za marksiste kot kdaj prej, in sicer ne samo v socialističnih državah, kjer se je težko, če že ne kar nemogoče distancirati od marksizma, marveč tudi na Zahodu in v državah tretjega sveta. Tudi ne bi po-

VEDNO MLADI MARX

seбно poudarjal, da — če citiram nemarkсистa — se je v zadnjih desetletjih marksizem posrečil »vstop v ceh«, to je na univerze. Kratko malo bi citiral naslednje: v registru pregleda Georga Iggersa o »Novi zgodovinski vedi« v Evropi in Severni Ameriki iz leta 1978, je večkrat omenjen Marx kot Leopold Ranke in Max Weber, da o drugih sploh ne govorim: in če se ne motim, sem naštel vsaj 55 imen marksistov, ki so mi znani.»

In če je po Marxu »v anatomiji človeka ključ za anatomijo opice« in dalje, da »ni človekova zavest tista, ki odloča o njegovi biti, marveč nasprotno, njegova bit odloča o njegovi zavesti,« smo samo z dvema velikima Marxovima spoznanjema potrdili njegovo dialektiko in mišljenje, ki je tako usodno in še usodno vpliva na vse sedanje in prihodnje človekove tokove, torej tudi tokove naše zgodovine.

Marx oz. marksizem ni bil nikoli in ni tudi danes nikakršna dogma, je napotilo, vzpodbuda in spoznanje za doumevanje, obvladovanje in usmerjanje sedanjih in bodočih tokov našega dela in življenja, o čemer najbolje priča tudi naše samoupravljanje, ki sta ga na Marxovih temeljih razvila, uveljavila in potrdila Tito in Kardelj ter tako prispevala pomemben delež sodobnemu marksizmu in razvoju družbenoekonomskih odnosov.

V Marxu in njegovem delu se je tako zbralo, nakopičilo in osredotočilo prav vse, kar je bil ustvaril človeški um od antike do danes, vsa tista žlahtna znanstvena, umetniška in filozofska spoznanja, iz katerih je znal Marx ustvarjati nove vizije in nove svetove na trdni, dialektični zgodovinski podlagi in tako postal neusahljiv vir navdiha, spoznanja in revolucionarne želje po spreminjanju, pri čemer se napaja tudi naš marksizem in seveda Zveza komunistov Jugoslavije, ki prav z Marxovo pomočjo v v teh hudih trenutkih lahko premaguje, presega in spreminja obstoječe stanje in osvobaja našega delavca — samoupravljalca. In tudi v tem je veličina Marxa in njegovega dela ob stoletnici njegove smrti.

V DOLENJI VASI GRADIJO TRGOVINO — Dne 9. februarja so pričeli graditi več let načrtovano trgovino

v Dolenji vasi. Že pred leti je bilo dogovorjeno v krajevni skupnosti, da Merkator in PTT skupno zgradita nove

poslovne prostore. Sedanja trgovina v Dolenji vasi je za sorazmerno velik okoliš (okrog 1200 prebivalcev) že

dolgo premajhna, za mnoge tudi oddaljena. V načrtu razvoja telefonskega omrežja v ribniški občini pa je že več let predvidena ureditev avtomatske telefonske centrale z začetnih 200 priključkov v Dolenji vasi. V sedanjih poštnih prostorih je bilo centralo nemogoče urediti, potrebna je novogradnja. Tako je prišlo do skupnega trgovsko-poštnega nastopa. Del se je lotilo Splošno gradbeno podjetje Grosuplje, ki obljublja, da bo vse dokončal v desetih mesecih. Trgovsko-poštno poslojje bo stalo v neposredni bližini šole v Dolenji vasi. Ureditev telefonske centrale v Dolenji vasi bo delno omilila telefonsko stisko v Ribnici, saj bodo sedanje telefonske številke iz Dolenje vasi (nekaj nad 30) ostale v Ribnici.

OB PRAZNOVANJU OBČINE RIBNICA

Ob jubilejih pogosteje sežemo v naše spomine in obnavljamo vse neposredno doživeto.

Ob 26. marcu, prazniku občine Ribnica, sežemo s spomini v tisti usodni čas za naše narode, v leto 1941, ki je pomenilo suženjstvo, ko so o našem življenju in našem imetju odločali tujci, fašistični okupatorji. Spomnimo se upore ljudstva, žrtev, grozodejstev okupatorja, ofenziv, požiganja in rušenja domov, množičnih pregonov v koncentracijska taborišča, spomnimo se na glad in trpljenje. V spominih so tudi tisti redki žarki veselja ob zmagah, uspehih in ob hrepenenju po svobodi.

S spomini na leto 1943 obnavljamo dogodke, ki pomenijo 40-letni jubilej in so bili izjemnega pomena za nadaljnjo usodo naših narodov.

Velika zmaga borcev Gubčeve in Cankarjeve brigade nad fašisti v Jelenovem žlebu je bila uvod v pomlad in polet narodnoosvobodilne vojske v nove boje in zmage, ki so do temeljev omajale sovražnika na naših tleh.

Dogodki tega leta so se hitro vrstili. Julija je padel italijanski fašizem, pod katerim so trpeli naši narodi.

Sledile so volitve odposlancev slovenskega ljudstva in terenskih NOO OF na osvobojenem ozemlju. 3. oktobra je bil zgodovinski zbor odposlancev slovenskega ljudstva v Kočevju.

29. novembra je bilo zgodovinsko 2. zasedanje AVNOJA, na katerem so bili postavljeni temelji nove svobodne socialistične Jugoslavije.

Spominjamo se težkih bojev in žrtev v sovražnikovih ofenzivah, boja za osvoboditev izmučene in s krvjo prepokane ter porušene domovine.

Zatem je prišlo novo obdobje, obdobje obnove in izgradnje domovine. Gradili smo tovarne, šole, stanovanja, zdravstvene ustanove, železniške proge, ceste, vodovode in drugo, da je postalo življenje bogatejše, lepše in da se je beseda nerazvitosti zgubila v preteklosti.

Ob tem, ko razglabljamo o naši preteklosti, smo priča, kako so se nekatere stvari morale spremeniti, da smo se lahko postavili na lastne noge, da smo dosegli sedanjo stopnjo družbeno ekonomskega razvoja.

Tudi sedanost in naša bodočnost je odvisna od nas

samih, od našega ravnanja. Nihče ne more odločati namesto delavcev in kmetov, nikogar ne sme biti, da bi si lastil pravico brez dolžnosti ali prihodnosti brez dela.

Našo skupnost ustvarjajo ljudje, ki morajo poznati preteklost in znati ustvarjati sedanost in s tem tudi prihodnost kot nekaj današnjega in svojega.

Tukaj smo, do tu smo prišli in samo od tu je mogoče naprej. Sami si bomo morali utirati pot v našem nadaljnjem razvoju, kajti zastoj nam ne bo nihče ničesar dal. Poiskati in združiti bomo morali vse sile in moči, ki jih je še dovolj v rezervi neizkoriščenih, naloženih v izjemnih umskih in fizičnih sposobnostih, v znanju in izkušnjah naših delovnih ljudi.

Našo pot razvoja moramo nadaljevati. Ustaviti se pred težavami ali zaradi njih bi bilo usodno, bi pomenilo nazadovati.

26. marca bomo lahko s ponosom praznovali praznik občine Ribnica. 40-letnico legendarne zmage borcev narodnoosvobodilne vojske Gubčeve in Cankarjeve brigade nad fašisti v Jelenovem žlebu.

Pred občinskim praznikom bodo organizirane kulturne in športne prireditve. Na dan 26. marca ob 9. uri bo skupna slavnostna seja vseh zborov občinske skupščine v Loškem potoku, na katero bodo vabljeni predstavniki gospodarskega in družbenopolitičnega življenja ter predstavniki odborov brigad. Na slavnostni seji bodo podeljena priznanja in nagrade zaslužnim občanom in organizacijam.

Ob 13. uri bo v Jelenovem žlebu osrednja proslava s kulturim programom, na kateri bo govoril general Dušan Švara-Dule, udeleženec boja v Jelenovem žlebu. Na proslavi bodo sodelovali borci, udeleženci boja iz Gubčeve in Cankarjeve brigade in drugih brigad, pohodne enote mladine, članov ZRVS in občanov ter delegati zborov občinske skupščine.

Odbor za proslavo občinskega praznika vabi občane, posebno mladino, da se udeleži pohoda in proslave v čim večjem številu.

V primeru neprehodnosti in izredno slabega vremena bo osrednja proslava v Loškem potoku.

Stanko Rus

Na Priateljevem trgu v Ribnici,

kjer sta predvidena še dva stolpiča, so pred kratkim pričeli kopati temelje za prvega. Družbena stanovanjska gradnja v občini Ribnica v naslednjih letih ne bo več tako intenzivna, saj so najnужnejši stanovanjski problemi rešeni. Prvi stolpič bo predvidoma dograjen spomladi.

Po uspešnih operacijah slovenskih brigad v Suhi Krajini v marcu 1943 je Gubčeva brigada počivala en dan v Podstencih, nato pa s Cankarjevo in Tomšičevo brigado v noči na 23. marec krenila preko Starega loga in kočevske proge v gozd nad Rakitnico pri Ribnici. Šerčerjeva brigada je odšla na ta sektor že prej. Vse štiri brigade so zasedle položaje na odseku od Rakitnice do Nove Štife pri Ribnici. Gubčeva brigada je zasedla grebene nad vasjo Rakitnica v smeri proti Zadolju, levo od nje je bila Cankarjeva brigada, nato pa še Šerčerjeva in Tomšičeva brigada. Položaji brigad so bili dobri v smeri proti Ribniški dolini, nevarno pa bi bilo, če bi jim prišel sovražnik po nepreglednih gozdovih za hrbet in jih potisnil v Ribniško dolino.

Na te položaje je prišla Gubčeva brigada brez hrane. Dobiti je ni bilo mogoče, ker so bile na območju prejšnjih položajev okoli Kočevja skoraj vse vasi požgane. Zato so intendanti odhajali v vasi v neposredni bližini Ribnice, v katerih pa je podnevi mrgolelo Italijanov. Pod neprestanim sovražnikovim streljanjem je intendantom vendar uspelo dobiti nekaj krompirja. Ko je bil krompir v gozdu nad Rakitnico skuhan, so ga razdeljevali po položajih tako, da je vsak borec dobil po štiri krompirje. To je bil celodnevni obrok.

Boji pri Ribnici

Prvi dan na teh položajih ni bilo borbe, ker se je sovražnik šele pripravljaval. V Ribnico je dobil pomoč. Naslednji dan ob svitu je bila vsa Gubčeva brigada pripravljena za borbo. Nenadoma so prileteli veliki bombniki, preleteli položaje brigad, se v velikem loku ponovno vračali in začeli bombardirati položaje. Nato še enkrat. Smrad po smodniku je zajel položaje. Kmalu so Italijani iz Ribnice začeli obstreljevati brigade s topovi. Zatem so se ponovno pojavila letala in bombardirala ter z mitraljezi obstreljevala položaje. Na posled so letala izginila v daljavi. Zdelo se je, da je mnogo borcev ranjenih ali mrtvih, toda od vsega obstreljevanja in bombardiranja ni bil od Gubčevcev nihče zadet, le odlomljene veje dreves so ležale križem po položajih. Iz Ribnice je bilo slišati brnenje motorjev. Levo od brigade, onkraj hriba, so se zaslišali strelji. Vedno močnejše je pokalo. Spopadle so se tudi ostale brigade. Kmalu so borci Gubčeve brigade opazili tanke, ki so z Ribnice zavili proti njim, za njimi pa je šla številna pehota. Italijani so se počasi bližali, borci pa so nestrpnost čakali povelja za napad.

Tanki so se z velikim hruščem bližali položajem brigade. Med ropotanjem tankov in kričanjem Italijanov se je zaslišalo povelje »Ogenj!« Zaregljale so strojnice in sejale smrt med fašiste. Sovražnik se je srdito branil. Nad glavami borcev so švigale grane

nate in tudi tanki so bruhalo ogenj. Streljanje se je stopnjevalo. Italijani so hitro spoznali, da ne morejo naprej, zato so se obrnili in bežali v dolino ter se ustavili šele za varnimi zidovi ribniških hiš. Tudi streljanje onkraj hriba ni prenehalo. Kurirji so povedali, da so tudi druge brigade pognale sovražnika v dolino. Popoldne je sovražnik začel ponovno napadati, toda brez uspeha. Brigade so ostale na svojih položajih in tudi drugi dan pognale Lahe v Ribnico.

Pohod proti Jelenovemu žlebu

Bila je še noč, ko sta Gubčeva in Cankarjeva brigada zjutraj 26. marca 1943. leta zapustili položaje nad Ribnico. Dolga kolona se je počasi pomikala po gozdni Rudeževi poti proti Jelenovemu žlebu. Na čelu je šla Cankarjeva, za njo Gubčeva brigada. Utrujeni borci so s težavo korakali in razpoloženje med njimi ni bilo najboljšje. Mrki obrazi so pričali, da so lačni in utrujeni. Le najbolj zgovorni so se pogovarjali. Edina želja vseh je bila, da bi po napornih dneh vsaj eno noč v miru počivali in se do siteda najedli. Kolona je bila strnjena po dva v vrsti in s kratkim razmakom. Samo predhodnica je hodila v pravilnem razporedu. To ni bil običaj na pohodih brigad, vendar v teh obsežnih kočevsko-ribniških gozdovih ni nihče pričakoval sovražnika, saj je bilo znano, da Italijani ne hodijo radi po gozdovih. Cesta je v presledkih postajala bolj položna. Borci so se lažje in hitreje premikali, toda spanec jih je še vedno mučil. Jutranje ure pred svitom so bile vedno najhujše — takrat je nastopala kriza.

Skozi visoka drevesa je na gozdno pot prihajala prva svetloba. Kmalu se je povsem zdanilo. Borci so postajali živahnejši in spanec je mineval. Na čelu Gubčeve brigade se je oglasila harmonika in ob njenih zvokih so borci zapeli. Toda peli niso dolgo, bili so preveč utrujeni. »Harmonikar igray dalje!« so zahtevali borci. Tudi spredaj pri Cankarjevcih je bilo slišati harmoniko. Ob zvokih so borci lažje hodili. Pozabili so na utrujenost in počasi korakali po taktu. Presledek med borci se je večal, kajti kolona se je vedno bolj raztegovala. Brigade so korakale mimo lesenega križa, ki je nemo pričal o uspešni borbi Tomšičeve brigade z Italijani.

Boj se je začel

Brigade so se bližale Jelenovemu žlebu. Predhodnica je bila nekaj sto metrov pred glavino. Nenadoma so se zaslišali strelji. Borci so se spogledali. Kaj je to? Ali se je predhodnica po nesreči sprožil mitraljez? Italijani v tem gozdu? Saj še ni dolgo, odkar so jo skupili prav v bližini! Tako modrujejo borci. Kmalu se oglašajo več mitraljezov. Italijani so iz zasede nad cesto napadli predhodnico in dva izvidnika ranili. Izvidnica se je za

nekaj korakov umaknila, nato pa zavzela položaj ob cesti. Komendant II. operativne cone Milovan Šarano- vič, ki je bil neke med obema brigadama, je v trenutku ocenil situacijo. Del Cankarjeve brigade je v naglici zavzel položaj ob cesti. Milovan je pokazal na nekaj sto metrov oddaljeni greben desno od ceste in ukazal: »En bataljon Gubčeve brigade naj hitro zasede vrh! Za vsako ceno! To bo odločilno! Pratež nazaj! Močno zasedo v smeri Ribnice!« Povelja so bila bliskovito izvršena. Borci II. bataljona Gubčeve brigade pod vodstvom komandanta Pera Brajeviča in politkomisarja Zvonka Vrečka — Tinča so se v teku zagnali proti vrhu. Takoj nad cesto se je bataljon razvil v strelsko vrsto. Orožje so borci držali pripravljeno za strel.

»Hitro, hitro na vrh!« se je glasilo povelje. Borci so stiskali zadnje moči. Bataljonski in četni funkcionarji so bodrili borce in po gozdu je odmevalo povelje: »Hitro na vrh!« Nekateri borci so omagali, ker niso vzdržali napora. Za nekaj trenutkov so obstali, nato pa stekli naprej.

Bataljon se je bližal vrhu. Borci so pričakovali, da se bodo z vrha oglasili italijanski mitraljezi. Toda strel ni bilo. Prvi borci so že zasedli vrh, ostali so jim sledili. Oglasili so se prvi strelci. Italijani so se po drugi strani grebena bližali vrhu. Z vsem razpoložljivim orožjem jih je sprejel II. bataljon. Italijani so bili presenečeni; bili so prepričani, da bodo oni prvi zasedli vrh. Toda vrh je bil že krepko v rokah II. bataljona. Razvila se je ogorčena borba. Tudi Italijani so se zavedali važnosti tega vrha in ga poskušali zavzeti. Zaman so se zagnali proti dobri položajem Gubčevega bataljona. Italijani so imeli že nekaj izgub. Mrtve in ranjene so vlekli po strmini med skalami in drevjem. Položaj partizanov je bil odličen, kajti skale in drevesa so ščitili borce. Z lahkoto so borci metali bombe navzdol za skale, kamor so se zakrivali Italijani. Sovražnik se je znašel v obupnem položaju. Od vrha in desne strani jih je napadal II. bataljon Gubčeve brigade, ob cesti pa Cankarjeva brigada. Med močnim bobnenjem je bilo slišati krike Italijanov, ki so zmedeno tekali od skale do skale navzdol. Drugi bataljon se je spuščal za njimi. Partizanski mitraljezi so čakali na prežo in se oglasili, ko so posamezne skupine Italijanov zapuščale skalnate zaklone. Ker so bežali v gručinah, je bila naloga mitraljezcev tem lažja. Posebno važno vlogo so imele bombe. Ko so padale za skale, so preživeli Italijani zbežali, takrat pa je nastopil mitraljez. Začela se je borba od skale do skale, v razdalji nekaj metrov. Italijani so se stiskali za skale in brezciljno streljali. Odstreljene veje so padale po tleh.

Izza skal so jih pregnale samo bombe. Saša, borec druge čete, se je boril z italijanskim mitraljezcem, ki je bil med skalami in besno streljal. Saša je vrgel bombo in mitraljez je utihnil. Skočil je za skalo, vzel mitraljez in se pognal nazaj. Še predno se je zaklonil, je bil ranjen v prsi. Blizu njega se je boril hrabri komandir druge čete Šmuc Ivan-Roman. Bil je že brez bomb. »Pojd hitro nazaj po bombe!« je ukazal najbližjemu borcu. Pred Romanom se je dvignil italijanski oficir z bombo v roki, a odvrnil je ni, ker se je zadet zgrudil. Roman je skakal od skale do skale in dajal povelja svojim borcem. Okrog njega so ležali mrtvi Italijani in pri njih je dobil nekaj bomb. Skočil je v bližino večje skale, za katero je bila skupina Italijanov. Poleg njega je padla bomba, ki ga je ranila. V naslednjem trenutku so že padale bombe na Italijane. Toča krogel se je vsula proti njemu, toda zadele ga niso. Odstreljene veje so padale okrog njega in drugih borcev. Levo od Romana se je boril komisar prve čete Žagar Jože-Jug. Ležal je za skalo in streljal. Okrog njega so ležala italijanska trupla. Sovražnik se je tudi tukaj umikal. Jug je iznenada vstal, hotel skočiti navzdol za bližnjo skalo in tedaj ga je smrtno zadela sovražnikova krogla.

Drugi bataljon Gubčeve brigade se je počasi od skale do skale pomikal naprej. Čeprav so se Italijani umikali na vsem bojišču, je bil njihov odpor še vedno močan. Eksplozije bomb in streljanje je dušilo borce. Italijanski mitraljez levo od Romana je neprestano streljal. »To je tisti, ki je smrtno zadel Juga! Daj mi bombo!« je zavpil Roman soborcu. Vrgel mu je »kragujevačko«. Roman jo je hitro odvil, udaril in vrgel. Po eksploziji sta se dvignila dva Italijana in tekla. Toda ne daleč. Trije Italijani za skalo pa so obležali za vedno. Roman je prišel do mesta, kjer ni bilo večjih skal, za katere bi se zaklonil. Pred njim je bil manjši panj, kamor je skočil v zaklon. Italijan pred njim ga je opazil in z mitraljezom streljal v panj. »Roman, Roman!« ga je poklical komisar njegove čete, Stane Škrli. A Roman se ni več oglašil. Panj ni zadržal svinčenk in zadet v glavo je Roman omahnil. Borec, katerega je poslal po bombe, se je vrnil. Roman jih ni več potreboval. Komandir Roman je bil neustrašen borec in odličan vodja svoje čete, vedno je bil nasmejan.

Borci so ga ljubili, saj je bil pravi oče svoji četi. Pred odhodom v partizane je bil natak in ljubljanski »Zvezdi«. Neštetokrat je govoril o Ljubljani in o tem, kako se bo po vojni vrnil k svojemu poklicu. Boj se je z nezmanjšano srditostjo nadaljeval. Sovražnik se je postopoma umikal proti cesti. Na levem krilu so se borili Bomba, Nace, Nino in drugi s skupino Italijanov, ki so z mitraljezom ovirali napredovanje. Za skalo sta padli dve bombi in ita-

janski mitraljez je utihnil. Borci so prodirali naprej in za seboj puščali mrtve Italijane. Zaplenjene strojnice regljajo proti prejšnjim lastnikom. Italijani prihajajo v vedno težji položaj. Vsi bežijo navzdol proti cesti. Tam pa jih čakajo mitraljezi Cankarjeve brigade. V paničnem begu odmetavajo vse, kar jih ovira. Ranjenec ne utegnejo več odnašati in vsak poskuša rešiti svoje življenje. Njihov edini cilj je zbežati iz tega peklenškega obroča. Zadnje skupine beže preko ceste, na kateri se kopičijo italijanska trupla. Le redko komu se posreči ubežati. Velike skale, jame in grmovje jih ovirajo pri begu. Pod cesto je globoko brezno, obraščeno z grmovjem in v zmedo jih nekaj pade vanj. Posamezni borci se ustavljajo ob plenu. »Za njimi!« se glasi povelje. Partizani še nekaj časa težejo in streljajo za bežečimi Italijani. V dolini padejo poslednji strelji. Boj je končan.

Počasi se utrujeni, vendar nasmejani borci vračajo na cesto. Veseli so velike zmage. Hodijo po bojišču in si ogledujejo razdejane. Vsa drevesa so obstreljena. Po bojišču težejo italijanska trupla, okoli njih pa je razmetano orožje, municija, bombe, nahrbtniki, čelade in drugo. Borci nosijo plen na cesto. Kot orožja so partizani veseli tudi nahrbtnikov s suho hrano. Nekateri so že zamenjali svoje raztrgane obleke in čevlje za italijanske. Samo po kapi se razliku-

jejo od Italijanov. Partizan Malenšek Ivan-Bomba zadovoljen razkazuje zaplenjeno pištolo. Nekdo je prinesel poslednji italijanski radiogram. Italijani so sporočili: »Od bataljona »MACERATA« poveljstvu grupacije črnih srajc SOS, SOS!« Več niso utegnili sporočiti, kajti elitni bataljon divizije Macerata je bil razbit.

Nesporazum med italijanskimi komandanti

Bataljon iz pehotnega polka divizije »Macerata« pod komando podpolkovnika Michela Genovese je iz Ribnice sicer dobival navodila, toda ko je bil bataljon okrog Glažute, so bile radijske zveze zelo slabe. Vsa povelja iz Ribnice so bila nejasna. Ribniški komandant polkovnik Silia je bataljon »Macerata« pošiljal na najvišje vrhove Velike gore. Toda tega povelja Genovese zaradi slabih zvez ni razumel. Zato se je bataljon 25. marca okrog 16. ure ustavil v bližini Jelenovega žleba in prenočil. Ponoči se je radiotelegrafist zaman trudil, da bi vzpostavil zvezo z komandantom v Ribnici. Tako je podpolkovnik Genovese ostal brez navodil. Zato je zjutraj 26. marca dvignil bataljon in krenil v smeri proti Veliki gori nad Ribnico prepričan, da bo tam presenetil partizane in jih potisnil v dolino. Na njegovo nesrečo so se brigade ponoči že premaknile. Obe koloni, italijanska in kolono Gubčeve in Cankarjeve brigade sta si

šli po Rudeževi poti nasproti. Srečanje je bilo v Jelenovem žlebu.

Ko je komandant polkovnik Silia to dobil zadnji telegram od komandanta bataljona »Macerata«, ki je med bojem v Jelenovem žlebu klical na pomoč, je ribniški komandant mislil, da je bataljon na vrhu Velike gore na Prigoriškem plazu. Zato je tja poslal pomoč. Toda v tistem času je bil italijanski bataljon že razbit in se z velikimi izgubami umikal proti Grčaricam in Kočevju.

(Podatki iz članka L. Ambrožiča — Novljana)

Sovražnik je pustil na položaju 106 mrtvih in imel 102 ranjena. Partizani so zaplenili dva težka minometa, osem težkih mitraljezov, deset puškomitraljezov, okoli stopetdeset pušk, dve radijski postaji in vsakovrstno strelivo in opremo. Razen tega je dobilo nad sto borcev obleko in čevlje. V tem boju je imel bataljon Gubčeve brigade dva mrtva in tri ranjene tovariše. Med ranjenimi je bil Podboršek Tone-Saša. Pred vstopom v partizane je bil brivski pomočnik doma iz Polja pri Ljubljani in je leta 1944 v roški bolnišnici umrl. Ranjena sta bila tudi Klešnik Kazimir-Kazi, politkomisar 3. čete 2. bataljona in Kocijan Lado. Iz Cankarjeve brigade sta padla Ivan Omerza-Johan, komandir čete in partizana Maks in Peter, ranjenih pa je imela 17 borcev.

Italijani so sicer imeli dober načrt.

Odšli so iz Kočevja z namenom, da se neopazno po gozdu približajo našim brigadam, ko so bile še na položaju nad Ribnico in jim udarijo v hrbet ter zenejo v dolino proti Ribnici. Toda hodili so predolgo. Srečanje v Jelenovem žlebu je bilo za njih usodno. Ta kraj pomeni za Italijane nesrečo. V Jelenovem žlebu so lahko že drugič postavili križ, tokrat še večjega.

Ko je bil plen razdeljen, so brigade zapustile bojišče in nadaljevale pot proti Podpreski pri Loškem potoku. Gubčeva brigada se je namestila v Podpreski, Cankarjeva pa v vasi Draga. V bližnjih vaseh sta bili tudi Tomšičeva in Šerčerjeva. Po hrano je Gubčeva hodila v Loški potok. Prišel je čas odhoda. Gubčeva brigada je dobila nalogo, da odnese ranjence vseh štirih brigad v bolnišnico v Kočevski rog.

To je bila zelo odgovorna in težavna naloga. Brigada je hodila vso noč in še drugi dan. Menjaje so nosili ranjence vsi.

Borci so odložili površnike in z njimi pokrili ranjence na nosilih. Tišina je od časa do časa pretrgalo vzdihovanje ranjencev. Kolona se je vila po razsežnih kočevskih gozdovih mimo Borovca, Ajbla v Skrilje na Kočevskem. Od tu do bolnišnice v Rogu je ranjence spremljal tretji bataljon. Brigada se je nato ponovno zbrala pri Planini, od koder je odšla na položaje okrog Semiča. Stane Škrli

Lepi pot 14 c, Ljubljana

Jelenov žleb

Temni, mogočni gozdovi okrog Grčaric so v meni, petletnem otroku, stalno zbuvali nerazumljivo grozo. Bal sem se jih, ker nisem vedel, kaj se skriva v njih in za njimi.

Po cesti od severa, od Ribnice, je navadno prihajalo vse hudo — mrki, sovražni vojaki, ki so s svojo nadutostjo, ošabnostjo in predrznostjo tepali naš preprosti ponos v prah, po cesti z juga, od Golenice se je navadno priplazila zelena drhal, včasih so prišli tudi vojaki, ki se nam jih ni bilo treba bati, partizani. Največji strah je v meni zbuvala cesta, ki je proti zahodu vodila v mračne gozdove. Ni nam prinašala sovražnikov, le partizane, vendar sem se je podzavestno bal...

Italijanov pri nas že dolgo ni bilo. Posadka majhne karabinjske postojanke je že zbežala, saj je ta kraj sredi črnih gozdov tudi v njej zbuval strah. Seveda drugačen kot v meni, petletnem otroku.

Potem pa so iznenada prišli. Dolga kolona jih je bila, po cesti z juga so prišli, veselo pojoč, pozvanjajoč z različnim oro-

jem. Pogumno so zrl v vaščane, saj se jim jih ni bilo treba bati, pogumno so zrl v gozdove na zahodu, kamor so krenili, čeprav se je v njih tudi zanje skrival priten strah. Toda bilo jih je veliko in zaradi tega je bil strah manjši. In sonce je tiste prve spomladanske dni leta 1943 tako prijetno in toplo sijalo... Otroci smo radovedno tekali ob njih, saj smo videli, da nam nič nečejo. Njihov korak je le dvigal oblake prahu na cesti.

Potem je zelena vojaška kača izginila po cesti v gozdove proti Glažuti. In še precej pozneje — oddaljeno bobnenje, odmev boja. Srca so se nam stisnila. Strah, smrt, spet kri, žrtve, spet naši fantje, partizani, krvavijo. Oh prekleta vojna, kdaj te bo konec, kdaj bo mir, kdaj bo sonce resnično sijalo, toplo in prijetno na vse ljudi in za vse ljudi enako!

Potem smo jih spet zagledali. Kak dan kasneje. Posamič in v manjših skupinah so prihajali, pobiti in razbiti, ranjeni, brez

orožja in opreme, tudi brez delov obleke, stokajoč, opotekaje, mlo prošeč usmiljenja in milosti, požirka hladne vode. »Mama mia...« in steklen, kalen, solzen pogled, strah v očeh, v vsaki kretnji. In ni jih bilo malo, ki so ponudili požirek vode, tudi usmiljeno besedo. V narodu zmagovalcev ni bilo brezčutne živalske vzvišenosti nad premagancem. Samo ljudje so bili še tu. Predstavniki elitenega bataljona italijanske divizije Macerata. Njegovi ostanki pravzaprav.

Nato so se odplazili dalje. V nas je ostal mučen občutek — glej, to je vojna. In radostno spoznanje, da je svoboda spet za korak bliže. In nato smo slišali za Jelenov žleb. Za borbo in zmago. Našo zmago. Objeli smo se, zapeli, zaplesali. Otroci in odrasli. Veselili smo se vsi enako, saj smo vsi enako čutili grozote vojne in radosti bližajoče se svobode. Sicer pa je bila ta še silno silno daleč.

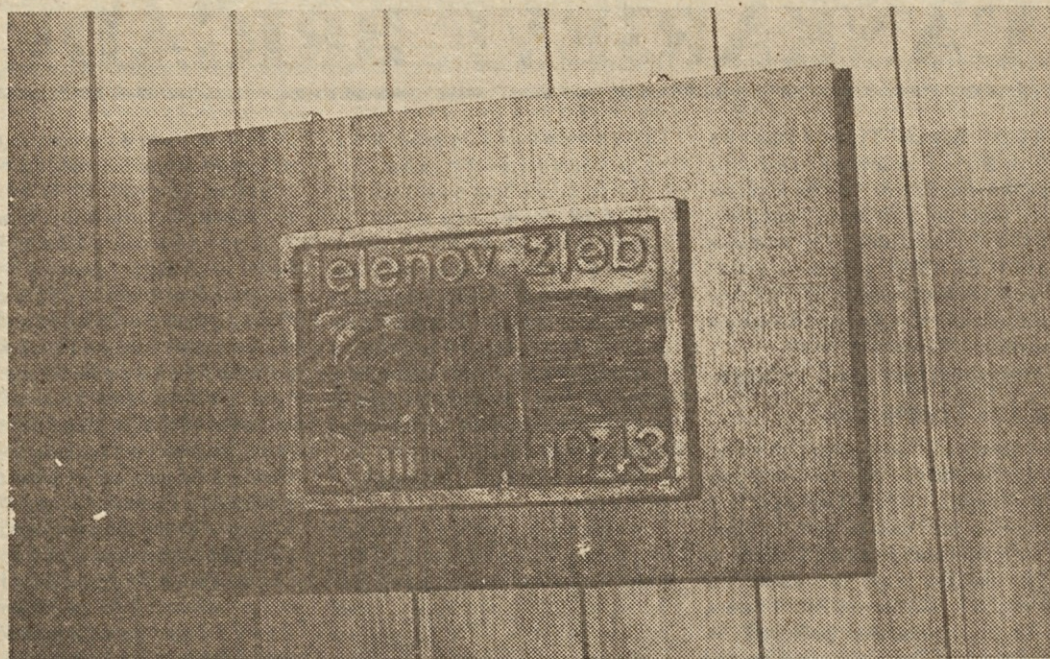
Kasneje, že precej večji otrok,

sem šel večkrat mimo prizorišča znamenite borbe. Petnajst let po tistem tako čudežnem videzu prihajajoče svobode, v letu 1958 sem bil spet tam. Čelo v brezno sem se malo spustil. Tu je bil silni boj še zelo prisoten — deli orožja, opreme, posamične kosti, kosi obleke, vse to je pričalo o strašnem boju, predstavljalo enega mejnikov, simbolov našega boja za naš danes... Takrat je bil postavljen spomenik znameniti borbi in zmagi.

Jelenov žleb je danes naš skupni simbol borbene preteklosti, ne le občanom naše občine, saj po svoji veličini in pomenu stopa v okvire vsejugoslovanskega boja. Štirideset let mineva od tedaj, Jelenov žleb pa je v nas še prav tako prisoten, živ pomnik herojske poti in borbe naših narodov za nacionalno in socialno svobodo.

Občinski praznik praznujemo na ta dan, praznik, ki nam vsako leto pomeni mejnik v ocenjevanju našega razvoja, opredeljevanju naših prizadevanj in naše delovne borbe za lep danes in še lepši jutri.

France Grivec

Plaketa Jelenov žleb, ki jo ob občinskem prazniku za posebne zasluge podeljuje občinski odbor zveze združenj borcev NOV Ribnica.

Kolona borcev Gubčeve, Cankarjeve, Tomšičeve in Šerčerjeve brigade se pomika od Male gore proti Veliki gori po cesti, mimo bunkerjev ob progi pri Stari cerkvi in naprej proti Rakitnici. Za brigadami so številne akcije izpod Gorjancev, Doba, Ajdovca, Pleterjev, Illove gore, Starega loga itd. Iz bunkerjev ne pade noben strel, kakor bi bili izumrli.

Rakitnica. Počitek ob cesti se nam je prav prilgel, saj je bila za nami dolga in naporna pot. Bil je skoraj že dan. Ljudje so

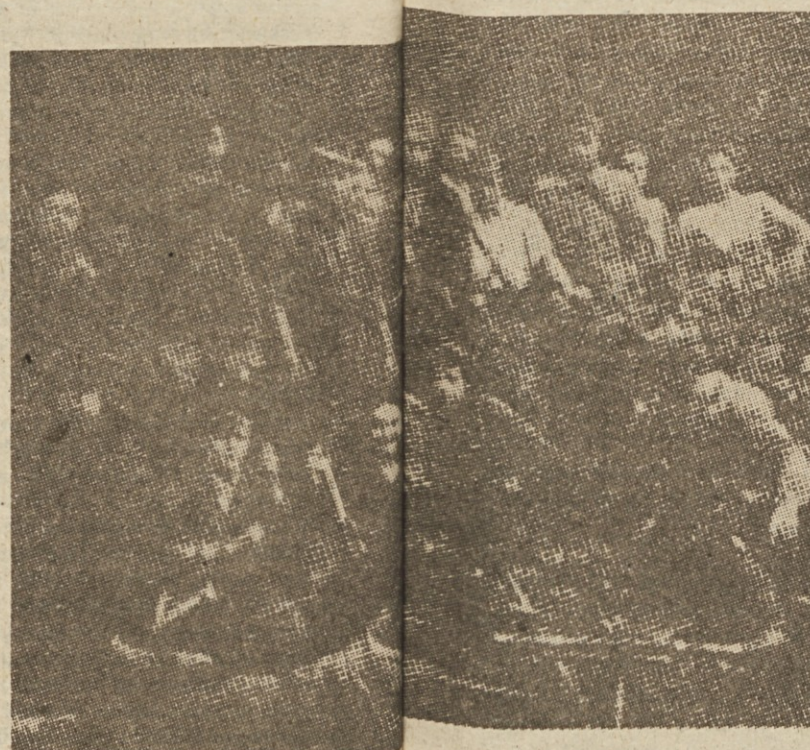
gledali dolgo kolono in se čudili, saj je sovražnikova propaganda raztrosila po Ribniški dolini vesti, da so partizane v Kočevskem Rogu popolnoma uničili. Prijetno so se pomenkovali in nas spoštljivo gledali, saj so spoznali vso laž in nesmiselnost okupatorjeve propagande. Videli so, da so naši bataljoni prekaljeni in močni, da raste iz malih čet prava armada...

Štab brigad je napravil razpored, kjer naj bi posamezne brigade zasedle položaje. Gub-

čeva ostane v Rakitnici in Blatah, Cankarjeva se premakne v Zadolje, Tomšičeva v Dane in Bukovico, Šerčerjeva v Kot.

Italijani so začudeno spremljali naše premike in se sprva bali, da bi napadli Ribnico, kasneje pa so pričeli kovati načrte za akcije proti nam, da bi nas ob izdatni podpori belih uničili. V Ribnico so pričele prihajati iz drugih postojank nove okrepite, kar so nam sproti poročali naši obveščevalci. Tedaj smo imeli na ribniški pošti dobrega terenca Ivana Ilca, ki nam je

POMMIBNA ZMGA

Borci 1. čete I. bataljona Tomšičeve

Jelenovem žlebu jeseni 1942

sproti posredoval naklepe okupatorjev in podatke, ki jih je prejemale italijanska komanda iz Ljubljane in drugih postojank.

Borci so prvi dan na novih položajih počivali in se oskrbeli s hrano in drugim materialom.

Naša brigada je zavzela položaje od Blat do Ugarja. Italijani so se nam nekajkrat poskušali približati, kar pa jim ni uspelo in so se morali hitro umakniti za bodečo žico okrog Ribnice. Imeli so tudi precej mrtvih...

Štab je dobil podatke o nameravani ofenzivi. Načrt je bil takle: 26. marca zjutraj naj bi napadli položaje naših brigad skupaj z belogardisti iz Ribnice, menda jih je bilo za cel polk. Bataljon, okrepljen z Italijani iz Blok in Loškega potoka, bi prišel preko Travnice gore v Novo Štfto in Kot, iz Kočevja in Kočevske Reke pa bataljon ali dva preko Jelenovega žleba proti Zadolju. Le-ta bi moral priti v noči na 25. marec v bližino Zadolja. V Ribnico so sporočili, da so na odrejenem položaju, v bližini Zadolja.

Brigade so bile pripravljene za odhod v noči od 25. na 26. marec. Ob treh smo počasi krenili iz Zadolja v Rakitnico, kjer je že čakala Gubčeva brigada. Tomšičeva in Šerčerjeva sta krenili iz Kota in Dan proti Jelenovemu žlebu.

Sovražnik je zjutraj napadel naše položaje z vsem orožjem, toda vasi so bile že prazne. Tudi bataljon iz Loškega potoka ni naletel na partizane, ki so se jim spretno izmaknili.

Gubčeva in Cankarjeva sta krenili iz Rakitnice po cesti proti Žlebu. Cesta je speljana v serpentinah do vrha Velike gore in se precej vleče, toda mi tega nismo opazili. Nato se položno vije okrog dolin...

Predhodnica je počasi tipala v gozd... Še dober kilometer smo imeli do Jelenovega žleba, ko je zaropotal mitraljez. To je bila italijanska zaseda pred Zadoljem, vendar so se zmotili za precej kilometrov in čakali pri Žlebu. Partizansko vodstvo se je hitro znašlo; hitra povelja, mitraljezci naprej in v nekaj minutah smo zavzeli položaje nad zasedo in jo obkolili. Razvila se je srdita borba...

V mislih sem imel brata, ki so ga Italijani ustrelili prejšnje leto in sem z dobro merjenimi streli polagal obračun. Kmalu je sovražnikov zmanjkalo.

Tedaj tudi sami nismo vedeli, da je pod cesto brezno, ki jih je precej požrlo, kajti bežeči se

pred breznom niso mogli ustaviti. Gozd in zemlja Jelenovega žleba sta se jim izdatno maščevala. Do kapitulacije Italije menda niso več šli tja, pa tudi mrtvih niso pobrali. Uro traja joča borba jih je veliko stala; plen je bil velik...

Vsi načrti italijanskega generala za vojskovanje v partizanskem gozdu so bili zaman. Brigade so po zmagi še bolj ponosno korakale novim uspehom naproti, še bolj so rasle in se krepile z novimi in novimi borci. Pojoc smo prišli v Drago, Podpresko in druge vasi. In nato smo s še večjim ponosom, s še večjo borbenostjo, s še večjo vero v zmago krenili proti sovražniku. Vinko Kersnič

Pohodi v Jelenov žleb, prizorišče znamenite borbe slovenskih partizanov z italijanskim okupatorjem, so vedno posebno doživetje. Doživetje za nekdanje udeležence borbe, še bolj pa za mlade, ki o tistih časih vedo le iz pripovedovanja in jim je zborovanje na partizanskem kraju lepa učna ura zgodovine. Tudi letos ob občinskem prazniku bo

v Jelenovem žlebu veliko politično zborovanje. V soboto, 26. marca ob 13. uri se bodo tu zbrali nekdanji udeleženci — predstavniki brigad, udeleženci pohodnih brigad, ki bodo krenile iz Ribnice, Dolenje vasi, Sodražice in Loškega potoka, in drugi gostje. Na zborovanju bo govoril general Dušan Švara-Dule.

Lanskega zborovanja ob breznu v Jelenovem žlebu 4. julija, ob dnevu borcev, se je udeležilo res veliko občanov.

Način sprejemanja prispevnih stopenj za splošno in skupno porabo v občini Ribnica za leto 1983

Znižanje akontacij osebnih dohodkov v mesecu januarju zaradi povečanih stopenj davkov in prispevkov, ki bremenijo osebne dohodke, je po delovnih kolektivih širom Slovenije povzročilo precejšnje presenečenje pa tudi nezadovoljstvo, kar je znak, da so bili delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih slabo informirani o problematiki financiranja skupne in splošne porabe v letu 1983.

Pri tem naša občina ni bila izjema. Določitev prispevnih stopenj je sicer enostavna računsko operacija, ki sloni na ovrednotenih programih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in planirani masi izplačanih osebnih dohodkov v določenem letu. Višina sredstev za skupno in splošno porabo v občini kakor tudi rast osebnih dohodkov so natančno opredeljeni z vsakoletno občinsko resolucijo o gospodarski politiki. To pomeni, da so parametri za izračun prispevnih stopenj okvirno določeni že z resolucijo, ki jo sprejme občinska skupščina na seji vseh zborov. Zaradi tega prispevne stopnje sprejemajo konec vsakega leta za prihodnje leto posamezne skupščine interesnih skupnosti same (na predlog izvršnega sveta občine) skupaj s svojimi programi dela. V kolikor se dejanska gospodarska gibanja med letom odvijajo drugače, kakor je bilo predvideno z resolucijo oz. letnimi plani, se med letom programi interesnih skupnosti lahko valorizirajo, predvsem pa je v praksi zniževanje prispevnih stopenj, kot logična posledica tega, da v zadnjih letih gibanje cen in rasti nominalnih OD pač uhaja iz resolucijskih okvirov.

Postopek sprejemanja prispevnih stopenj za leto 1983 je potekal približno na enak način kakor druga leta. Razlika od predhodnih obdobij pa je predvsem v tem, da so se prispevne stopnje za leto 1983 povečale, medtem ko so se v preteklih obdobjih stopnje praviloma zmanjševale na račun zmanjševanja porabe na občinskem nivoju.

Dejstvo, da so se prispevne stopnje povečale, temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti pa zaradi določil družbenega dogovora o razporejanju dohodka v letu 1983 niso smele

povečevati bruto osebnih dohodkov, je logično povzročilo znižanje čistih osebnih dohodkov.

Izvršni svet ocenjuje, da je izračunavanje prispevnih stopenj za financiranje skupne in splošne potrošnje v naši občini opravljen korektno; prispevne stopnje pa sprejete na ustaljen način na skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in v skladu s predlogi izvršnega sveta.

Problem torej ne leži v načinu sprejemanja prispevnih stopenj, ampak drugje in sicer:

1. Materialni položaj samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in koristnikov občinskega proračuna

Zaradi večletnega permanentnega in načrtnega zaostajanja skupne in splošne porabe v občini za nominalno rastjo dohodka in spričo znanih inflacijskih gibanj se je materialni položaj nekaterih družbenih dejavnosti predvsem šolstva, otroškega varstva pa tudi drugih tako poslabšal, da je ogroženo normalno delo teh dejavnosti.

Kljub realnemu zmanjšanju skupne in splošne porabe v občini pa se obremenitve osebnih dohodkov s prispevki vendar povečujejo. To povečevanje je posledica neenakomerne rasti splošne in skupne porabe na občinskem in republiškem oz. zveznem nivoju. Neenakomerna

rast porabe je zlasti opazna v letu 1983.

Po občinski resoluciji, ki je v celoti vsklajena z republiško resolucijo o družbeno ekonomski politiki v letu 1983, bo rast skupne in splošne potrošnje kar za 50% počasnejša od rasti dohodka, kar pomeni, da se bodo sredstva občinskega proračuna povečala le za 10,7%, sredstva samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini pa za 13%. Ob resolucijskem predvidevanju, da bo inflacija v letu 1983 znašala 20%, predstavlja taka nominalna rast sredstev za skupno in splošno porabo v občini realno zmanjšanje kar za 7%. Pri tem se seveda upravičeno zastavlja vprašanje, kolikšna bo dejanska stopnja inflacije v tem letu, ko vemo, da bo že v prvem četrtletju skoraj v celoti dosežena letošnja stopnja rasti.

Primerjava stopnje obremenjenosti osebnih dohodkov z davki in prispevki v letu 1982 s prispevnimi stopnjami v letu 1983 pokaže, da so prispevki narasli od 26,19% na 29,31 oziroma za 3,12%, od tega 2,78% za porabo na nivoju republike (republiški davek 0,83% in prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 1,95% in le 0,34% za občinske interesne skupnosti. Tudi to povečanje pri-

spelnih stopenj za občinske interesne skupnosti ne pomeni zboljšanja materialnega položaja družbenih dejavnosti, ampak je posledica ustvarjenih viškov prihodkov interesnih skupnosti v letu 1981, ki so se prenesli v leto 1982 kot prihodek in vplivali na znižanje prispevnih stopenj. Velja poudariti, da so interesne skupnosti na predlog izvršnega sveta v avgustu 1982 občutno zmanjšale prispevne stopnje tako, da smo v času od avgusta do decembra 1982 imeli v naši občini najnižje prispevne stopnje iz bruto osebnega dohodka v Sloveniji. Zaradi takega znižanja prispevnih stopenj niso naše interesne skupnosti v letu 1982 izkazovale viškov, kar računsko izgleda kakor povečanje prispevnih stopenj.

2. Delovanje delegatskega sistema na področju družbenih dejavnosti

Čeprav je določanje prispevnih stopenj računsko operacija, ki ne dovoljuje kompromisov in dogovarjanja, je dogovarjanje vendar ne le potrebno ampak nujno in sicer v fazi sprejemanja programov samoupravnih interesnih skupnosti ter občinske resolucije o ekonomski politiki.

Opažamo, da je pri sprejemanju teh dokumentov preveč formalizma in razprav v ozkih krogih strokovnih služb in izvršnih organov. Odbori za svobodno menjavo dela interesnih skupnosti ne odigravajo svoje izredno pomembne vloge pri usklajevanju interesov porabnikov in izvajalcev tako, kakor bi bilo potrebno. Vsekakor bi pri informiranju delavcev s problemi skupne in splošne porabe večjo vlogo odigrala lahko tudi interna glasila delovnih organizacij.

Zaradi tega bo v bodoče aktivnost izvršnega sveta, družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnikov usmerjena predvsem na ugotavljanje trenutnega materialnega položaja samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in vplivu tega stanja na družbeno reprodukcijo, kakor tudi na delovanje delegatskega sistema v interesnih skupnostih.

Franc Lapajne, dipl. oec.

KONEC MESECA SEJA SKUPŠČINE

Dne 29. in 30. marca 1983 bodo zasedali zbori skupščine občine Ribnica,

Na seji bodo delegati obravnavali:

— **informacijo o gospodarskih gibanjih v občini v letu 1982**

— **predlog dogovora o usklajevanju davčne politike v SRS za leto 1983**

— **predlog odloka o davkih občanov**

— **predlog odloka o proračunu občine Ribnica za leto 1983**

— **poročilo o izvajanju samoprispevka za obdobje 1978—1983**

— **predlog komisije za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve.**

Z izgubo — Žičnica

Zaostreni pogoji poslovanja se v tem srednjeročnem obdobju stopnjujejo iz leta v leto. Lani sta se nelikvidnost in zadolženost še povečala, omejitve uvoza, pomanjkanje surovin, re-promateriala, orodja in rezervnih delov so povzročali občasne zastoje v proizvodnji ter zahtevale velike napore delovnih kolektivov. Višje zaloge, med njimi tudi zaloge surovin in re-promaterialov, ki bi bile pri normalni preskrbi previsoke, so vezale obratna sredstva ter še poslabšale likvidnost v delovnih organizacijah. Cene, ki naj bi po planskih opredelitvah prispevale k stabilizaciji s 15 % rastjo, so ubrale utečeno pot zadnjih let. Cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 23,1 %, cene na debelo za 29,4 % cene na drobno 29,0 % ter cene življenjskih potrebščin za 30,1 %. Poleg slabih in dobrih strani, ki jih ima ribniško gospodarstvo in so objektivne pa tudi subjektivne narave, je potrebno pri ocenjevanju poslovnih rezultatov upoštevati tudi ta dejstva, ker so v veliki meri vplivala na rezultate. Omeniti je potrebno tudi spremenjen zakon o amortizaciji, ki se odraža v močno povečani amortizaciji po predpisanih stopnjah ter v manjši stopnji rasti dohodka, čistega dohodka in akumulacije.

Poslovni rezultati so nominalno dokaj visoki, vendar je potrebno še enkrat podkrepiti vpliv cen. Naj navedemo nekaj pomembnejših elementov:

v temelji organizaciji še analizirajo.

Delitev dohodka je bila v globalu neustrezna. Sredstva za samoupravne interesne skupnosti iz dohodka in iz čistega dohodka so porasla za 29 %, sredstva za splošne potrebe za

78 %, za potrebe delovnih organizacij pa je namenjen le 24 % večji del dohodka. Zelo močno so porasla sredstva za obresti, saj znašajo ob 100 % porastu 150 milj. din, to pa predstavlja že skoraj 60 % razporejenih sredstev za razširitev materialne osnove dela. Masa sredstev za osebne dohodke je porasla za 31 %, poprečni osebni dohodki pa so znašali dobre 3 % več kot

poprečno v slovenskem gospodarstvu.

Izvoz kot pomembna naloga našega gospodarstva je bil realiziran v višini 1.516 milj. din (ind. 199), od tega na konvertibilno področje v višini 447 milj. din, kar je skoraj 90 % več kot v letu 1981. K temu rezultatu so posamezne organizacije združenega dela prispevale v naslednji višini:

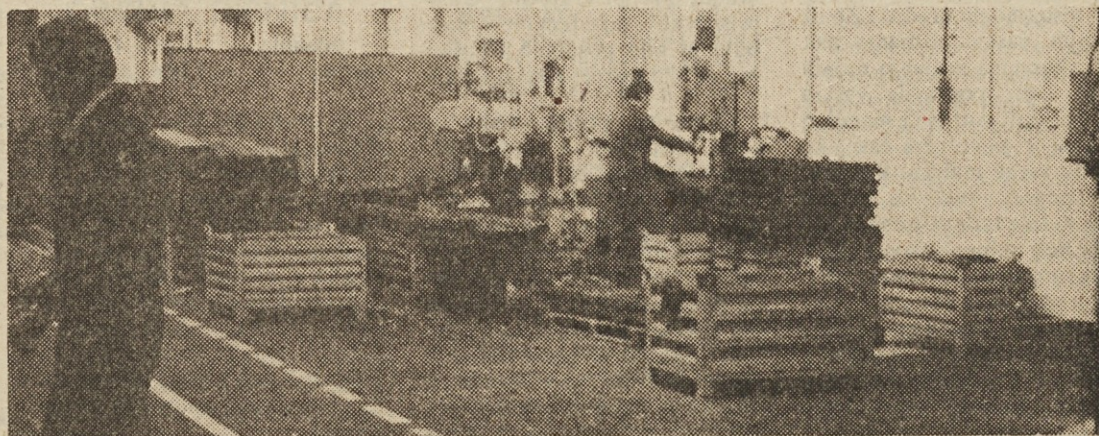
				v 000 din
	Izvoz skupaj	Ind. real. 82 real. 81	Od tega na konvert. področje	Ind. 1982 1981
Delovna organ.				
RIKO	1.097.175	204	83.366	310
EUROTRANS	208.841	173	208.841	173
INLES	92.417	268	92.417	268
DONIT TOZD				
Pletilnica	63.356	133	36.511	100
ITPP	40.260	123	12.335	50
SUKNO TOZD				
Jurjevica	13.478	293	13.478	293
SKUPAJ	1.515.527	199	446.948	189

Naj na koncu poudarimo, da so prvi finančni rezultati o poslovanju v tem prispevku le sta-

tistična povprečja, v okviru katerih so posamezne TOZD poslovale bolje in pa tudi TOZD,

ki so močno izpod tega povprečja.

A. Zakrajšek.

	Vrednost v 000 din	indeks 1982 1981
Celotni prihodek	7.708.037	136
Porabljena sredstva	5.935.068	138
Amortizacija po min. stop.	154.388	216
Dohodek	1.772.969	130
Izguba	941	—
Prispevki iz dohodka za SIS	147.027	134
Davki iz dohodka	21.469	206
Del dohodka za obresti	150.794	200
Čisti dohodek	1.082.610	126
Osebni dohodki	691.644	131
Akumulacija	337.735	114

Gornje rezultate je ustvarilo 2.994 delavcev (ind. 106) in v povprečju so zato prejeli 14.526 din. mesečnih osebnih dohodkov. Izguba je izkazala Slovenijales-Žičnica TOZD v Ribnici v višini 941 tisoč din, katero so pokrili iz rezervnega sklada. Vzroke slabih rezultatov

Z doseženim izvozom na konvertibilno področje pa smo na občinskem nivoju pokrili celoten uvoz, ki je znašal 287 milj. din in je porastel v primerjavi z letom 1981 za 57,7 %. Pokritje konvertibilnega uvoza s konvertibilnim izvozom znaša 1,57.

Obveščamo vse varčevalce Ljubljanske banke Gospodarske banke Ljubljana Poslovne enote Kočevje, da bo redni letni

ZBOR VARČEVALCEV

v Kočevju dne 28. marca 1983 ob 16.30 v veliki sejni dvorani.

Na zboru bomo posredovali novosti s področja poslovanja z občani: politiko novih obrestnih mer, spremembo pravilnikov o potrošniškem in stanovanjskem kreditiranju občanov.

Vabljeni so vsi, ki jih zanima področje poslovanja banke z občani.

VSI ZMOREMO VSE

Samoprispevek v ribniški občini — tradicionalen način urejanja skupnih zadev ● Načela solidarnosti uveljavljena v vsakdanji praksi ● Prvi uradni samoprispevek v letu 1965, že prej in tudi vedno kasneje še številni dodatni samoprispevki ● Doslej največ za vzgojo in izobraževanje, otroško varstvo, zdravstvo, komunalno področje ● Kamen na kamen — zrno do zrna — vsi zmoremo vse, kako pa naprej? ● Vse, v čemer je tudi naš dinar, je bolj naše, zgrajeno z našimi prizadevanji, silami in sredstvi.

Če bi raziskovali preteklost, izvor, korenine samoprispevka, bi morali raziskovati že davno uveljavljen način skupnega urejanja mnogih skupnih zadev, želja in potreb naših ljudi v slehernem naselju. Že od nekdaj so bili ljudje pri nas pripravljeni s skupnimi naporu urejati vse tisto, kar so skupaj potrebovali in drugače niso mogli urediti. Že iz prejšnjih časov poznamo tak način skupnega urejanja nujnih potreb, npr. popravila vaških poti, poljskih poti in še marsikaj drugega. V povojnem času, ko smo od vsega malega, kar smo imeli poprej, imeli še mnogo manj, so bile take potrebe in akcije še bolj nujne. Kako naj sicer razumemo in imenujemo breztevilne udarniške akcije v povojnem času v slehernem predelu naše domovine kot z modernim izrazom — samoprispevek. Kaj drugega kot neke vrste oblika samoprispevka je mladinsko prostovoljno delo, ki se je porodilo že v vojnih letih in se v tej ali oni obliki nadaljuje še danes? Še bi lahko naštevali najrazličnejše oblike skupnega dela in reševanja skupnih problemov, tudi v naših krajih, kar vse predstavlja praktično uveljavljena načela človeške, socialistične solidarnosti. In prav na teh načelih, načelih solidarnosti temelji tudi načrtovanje in izvajanje akcij iz programov krajevnega samoprispevka.

Skrozi vse leto 1964, potem ko je komaj pred nekaj več kot pol drugim letom občina Ribnica dobila sedanji obseg, je potekala velika družbeno politična aktivnost v pripravah na gradnjo nove šole v Ribnici. Že dolgo je bila potrebna, že dolgo je bila spoz-

NAJPREJ ZA ŠOLSTVO

Na referendumu 28. januarja 1968 se je odločila večina vpisanih volilcev na območju celotne občine za ponovni krajevni samoprispevek za gradnjo in opremo poslopij osnovnih šol. Samoprispevek v višini 2 odstotka vseh obdavljenih dohodkov zaposlenih, upokojujencev, obrtnikov in kmetov je trajal do 31. decembra 1972. leta.

nana nujnost po gradnji, saj je nekaj pred tem, v letu 1962 grozila sanitarna inšpekcija celo z zaprtjem stare ribniške šole. Znano pa je tudi bilo vsem družbeno političnim dejavnikom in prosvetnim delavcem, da drugače ne bo šlo kot s samoprispevkom.

Nekaj izkušenj smo v večini krajev v občini s samoprispevki oziroma prostovoljnimi zbiranjem denarja in udarniškim delom imeli že dotlej. Na podoben način se je začela izgradnja zdravstvenih postaj v Sodražici in Loškem potoku, v letu 1963 smo s samoprispevkom dobili v občini prvi krajevni asfalt (Dolenja vas in Prigorica), zgrajenih je bilo več vodovodov, elektrificiranih vasi itd. Spoznanja in izkušnje so torej bile, pripravljeno so tudi ljudje. Ni pa bilo velikih izkušenj pri organiziranju in uradni izvedbi krajevnih samoprispevkov, saj o tem niti v republiki ni bilo posebnih izkušenj niti ni bilo ustrezne zakonodaje.

Oprta na pripravljenost za nove prispevke za skupne potrebe je skupščina občine Ribnica (občinski ljudski odbor) dne 8. februarja 1965, na sam slovenski kulturni praznik, sprejela odlok o uvedbi krajevnega samoprispevka in sicer za nižinski del občine. S podaljšanjem odloka je takrat uvedeni samoprispevek v višini 3,5 odstotka od osebnih dohodkov in drugih obdavljenih dohodkov in pokojnin trajal do 31. decembra 1967.

Na referendumu 28. januarja 1968 se je odločila večina vpisanih volilcev na območju celotne občine za ponovni krajevni samoprispevek za gradnjo in opremo poslopij osnovnih šol. Samoprispevek v višini 2 odstotka vseh obdavljenih dohodkov zaposlenih, upokojujencev, obrtnikov in kmetov je trajal do 31. decembra 1972. leta.

OBENA DEŽELA NE MEJSTU NE GMAJNA NE MORE BREZ ŠUL, BREZ ŠULARJEV INU BREZ VUČENIH LUDI BITI...

S tem geslom, globoko mislijo našega bližnjega rojaka Primoža Trubarja iz leta 1564, začetnika slovenske književnosti in pismenosti, smo v občini pričeli v letu

1967 in zaključili januarja 1968 akcijo za podaljšanje samoprispevka. S tem smo se v naši občini vključevali tedaj v vseslovensko akcijo, da bi za stoletnico slovenskega šolstva zgradili sto novih šol. Slovenska prizadevanja tedaj so v mnogočem temeljila na človeški solidarnosti, na samoprispevkih mnogih občanov v mnogih občinah. Temu dragocenemu mozaiku solidarnosti v slovenski republiki smo občani v naši občini dodali dva dragocena kamenška — dve novi šoli, šolo v Ribnici marca 1969 in šolo v Loškem potoku v letu 1972.

Z dvema samoprispevkoma od 1. marca 1965 do 31. decembra 1972 smo v občini, skupaj z drugimi viri, zbrali:

— krajevni samoprispevek	7.027.950 din
— proračunski viri	633.684 din
— skladi občine Ribnica	300.000 din
— posojila	4.105.420 din
skupaj	12.067.054 din

To je bil za tiste čase velik denar, pa še vseeno preskromen za uresničenje vseh želja. Za gradnjo nove šole v Ribnici je bilo porabljenih 4.467.067 din, za dograditev šole v Sodražici in ureditev okolice 259.676 din, gradnjo šole v Loškem potoku 6.589.752 din, pročelje na šoli na Gori 70.390 din, načrti za DC 16 v Dolenji vasi 54.000 din, ostalo še za anuitete, nadzor in druge stroške.

Vsakišrno breme, ki smo si ga tiste čase v občini naložili, je bilo težko, saj smo bili glede na zaposlenost neke proti repu slovenskih občin. Od 12.000 prebivalcev občine jih je bilo leta 1966 zaposlenih 1.963, do leta 1970 pa se je število zaposlenih celo zmanjševalo (1.695. leta 1968!) in šele leta 1971 smo presegli mejo 2.000 zaposlenih (2.136). Brez dvoma so bila to težka leta za ribniško občino, saj je večina, predvsem mladih, lahko dobila kruh — zaposlitev le zunaj občine. Tista leta je bilo tudi najbolj množično odhajanje Ribničanov v tujino, pa tudi gospodarstvo ni bilo najbolj trdno — v izrednih težavah je bilo Kovinsko podjetje, prav tako gradbeništvo, Inles se je po združitvi manjših lesnopredelovalnih podjetij leta 1962 šele oblikoval in snoval svojo razvojno usmeritev. Danes se v občini po zaposlenosti

že približujemo številki 4.000, združeno delo pa za sedaj še uspeva kolikor toliko stabilno pluti skozi sedanje težke stabilizacijske čase.

Na področnih posvetih političnih aktivov 8. februarja 1973 (spet na slovenski kulturni dan!) so bili prvič javno obravnavani spiski želja in potreb občanov po posameznih območjih...

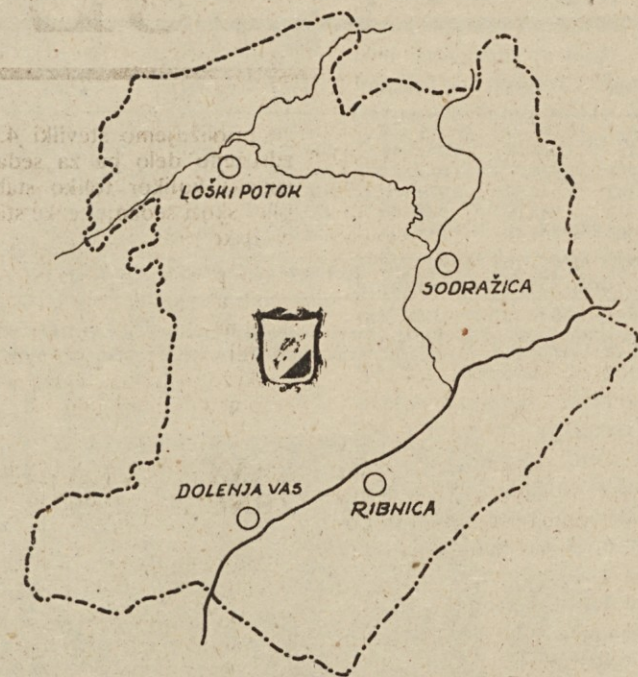
KAMEN NA KAMEN — ZRNO DO ZRNA

Pod tem geslom smo šli v začetku leta 1973 v novo akcijo za nov, tretji samoprispevek. Velikih skupnih akcij tedaj ni bilo več, vedno jasneje so se kazale potrebe po posameznih krajih oziroma območjih. Tedaj je bila občina že razdeljena na 17 krajevnih skupnosti, zaradi lažjega vsklajevanja programov in učinkovitejšega političnega dela pa smo tedaj že oblikovali štiri krajevna območja: (Dolenja vas — območje sedanje KS; Ribnica — območje sedanje KS Ribnica in KS Velike Poljane; območje Sodražica — sedanja KS Sodražica in KS Slemena ter območje Loškega potoka).

Kot skupna naloga, neuresničena iz prejšnjega samoprispevka, je bila spoznana in opredeljena gradnja oziroma dograditev družbenega centra DC 16. Šestnajst let je bila dvorana načrtovana in grajena, zato tudi ima šestnajstico v svojem imenu. Iz skupnega samoprispevka je bilo dograditvi DC 16 namenjenih milijon dinarjev, ostalo so bila sredstva gospodarstva in iz posebne stopnje telesne kulture (skupaj okrog 2,5 milijona din). Dvorana je bila dograjena in izročena v uporabo na veliki slovesnosti 17. avgusta 1974. leta.

Sicer pa so bila vsa ostala sredstva namenjena uresničevanju programov krajevnih skupnosti oziroma v posameznih območjih. Tudi samoprispevek se je delil na štiri območja glede na število prebivalcev in ne glede na število zaposlenih, to je na dejanski prispevek posameznega območja. Od nekaj manj kot 12.000 prebivalcev je tedaj živelo na območju Dolenje vasi 14,38%, Loškega potoka 15%, Ribnice 47,39% in Sodražice 23,23% odstotka. Tolikšne deleže samoprispevka so posamezna območja tudi dobivala in tak način deli-

KAMEN NA KAMEN — ZRNO DO ZRNA

SAMOPRISPEVEK 20. MAJ 1973 OBČINA RIBNICA

tve se je ohranil vse do danes tako za sredstva samoprispevka kot tudi za druga sredstva, namenjena uresničevanju krajevnih programov. Zadnja leta se sredstva delijo glede na število prebivalcev na šest delov, ločeno še za krajevni skupnosti Slemena in Velike Poljane.

SOLIDARNOST

Referendum za tretji samoprispevek je bil 20. maja 1973. Lično izdelana brošura je prinesla podoben obračun dotedanjega dela in jasne opredelitve naslednjih petih let. Kot novost smo tedaj poskušali vključiti v skupna solidarnostna prizadevanja tudi naše številne zdomce. V vsaki krajevni skupnosti je bila v finančnem načrtu tudi posebna postavka s prispevki zdomcev. Žal je bil rezultat dokaj skromen in močno pod pričakovanji. Obnesel pa se je ves ostali del naše solidarnosti.

Tedaj smo poudarjali, da z referendumom dokazujemo in ponovno potrjujemo tisto, kar smo v mnogih akcijah v preteklosti že pokazali — pripravljenost na skupno reševanje skupnih problemov v domačem kraju in v občini kot celoti. Glasovanje za naše skupne načrte je pomenilo glasovanje za marsikaj tistega, kar bomo lahko imeli jutri, radi pa bi že danes, šlo je za lepšo po-

dobno naših krajev, za korist vseh nas.

Kamen na kamen — zrno do zrna... je bilo geslo naslednjega samoprispevka, petih let od 1973 do 1978. Bila je geslo sodelovanja in solidarnosti, naše trdne odločenosti, izboriti si lepšo prihodnost — za nas in naše potomce. Razpeti med preteklostjo in prihodnostjo smo prisiljeni danes urejati stvari, katerih nismo postorili včeraj za jutrišnjo uporabo. Pripadamo pač generaciji, smo zapisali tedaj, ki je iz preteklosti dobila malo, rada pa bi in mora veliko ustvariti zase in za prihodnje rodove. Smo generacija, ki se bori uporno za svetlejšo prihodnost, podira pregrade med ljudmi, nezaupanja in nesoglasja, trga spone preteklosti, ruši zidove med ljudmi in gradi novega človeka za nov, prihajajoči čas. Gradimo si mostove prijateljstva med posamezniki, med kraji, med posameznimi območji v občini in eden teh mostov je solidarnost, je tudi samoprispevek, glas vseh in posameznikov zanj. Temu — solidarnosti, sodelovanju, skupnim načrtom se ne moremo, ne smemo odreči, saj bi se odrekli ciljem v bližnji in daljnji prihodnosti.

Vse to in še marsikaj drugega bi lahko rekli za vse skupne akcije, za vse samoprispevke in posamična prizadevanja v slehernem kraju za izboljšanje življe-

nja, za ureditev tistega, kar pomeni korak naprej v našem razvoju.

Že v tem samoprispevku smo v Ribnici načrtovali gradnjo novega zdravstvenega doma, vendar dalj kot do idejnih načrtov nismo prišli. Denarja je zmanjkovalo, druge potrebe so bile velike, svoje so pridejale podražitve. Izredno veliko pa je bilo narejenega na komunalnem področju, tudi s številnimi dodatnimi samoprispevki in prostovoljnimi delom...

VSI ZMOREMO VSE

smo zavzeto dejali spomladi 1978. leta ko smo pričeli akcijo za podaljšanje samoprispevka, uvedbo novega, četrtega, še danes trajajočega. Časi tedaj za kaj takega res niso bili primerni, družbena klima v občini je bila naelektrena, odnosi med posameznimi kraji zrahljani in mnogi so referendumu prerokovali kar se da črno prihodnost, neuspeh, polom. Občani so na referendumu 18. junija 1978. leta vse črnooglede preroke postavili laž z množično udeležbo in več kot prepričljivo opredelivajo za samoprispevek.

Spet je šlo za veliko skupno akcijo, gradnjo zdravstvenega doma. To je doslej tudi največja pridobitev, na katero smo lahko vsi občani od srca ponosni. Za zdravstveni dom smo od dveh odstotkov samoprispevka prispevali občani krajevnih skupnosti Ribnica, Dolenja vas in Velike Poljane 1,2 odstotka, 0,8 odstotka pa ohranjali za uresničevanje krajevnih načrtov. Ostale tri krajevne skupnosti (Sodražica, Loški potok in Slemena) so prispevale za zdravstveni dom 0,8 %, za svoje načrte pa ohranjale 1,2 odstotka samoprispevka. To pa zaradi tega, ker v teh KS že imajo osnovno zdravstveno službo urejeno v svojih zdravstvenih postajah in uporabljajo novi zdravstveni dom za specialistične zdravstvene usluge. Ob drugi priložnosti bomo zapisali kaj več o izvajanju krajevnih načrtov iz samoprispevka v posameznih krajevnih skupnostih, pa tudi o dodatnih prispevkih, prostovoljnem delu in sredstvih iz drugih virov (gospodarstvo, interesne skupnosti ipd.).

Od julija 1978 do junija 1983 bomo v občini zbrali blizu 60 milijonov dinarjev samoprispevka. Po sprejetem ključu bo za gradnjo zdravstvenega doma Ribnica porabljenih okrog 30 milijonov din (52,13 odstotka celotne vsote), ostanek pa bo, spet po pred leti sprejetem ključu, porabljen v krajevnih skupnostih za izvajanje krajevnih programov

in sicer: krajevna skupnost Ribnica 10,332.247 din (17,38% celotne vsote), Sodražica 6,836.643 din (11,50%), Loški potok 5,350.509 din (9%), Dolenja vas 3.424.171 din (5,76%), Slemena 1,848.971 (3,11%) in Velike Poljane 665.834 din (1,12%).

Gradnja zdravstvenega doma v Ribnici (zdaj je že več kot leto dni gotov in v njem zdravstveno osebje nudi občanov številne kvalitetne zdravstvene usluge) je veljala skoraj 109 milijonov dinarjev (10,9 milijarde starih din!). Investicija je bila pokrita takole: krajevni samoprispevek — redni dotok 14.171.249,30 din, posojilo banke na račun dotoka samoprispevka 13.404.218,95 din, sredstva regionalne zdravstvene skupnosti 38.464.404 din, sredstva prodaje starega zdravstvenega doma (RIKO) 6,5 milijona, posojilo iz sredstev sklada za gradnjo zaklonišč 1,7 milijona, posojilo banke na osnovi sporazuma, ki ga je sprejelo združeno delo v občini za odplačevanje anuitet 15 milijonov din, dodatna sredstva regionalne zdravstvene skupnosti 18.680.888,05 din in samoupravna komunalna skupnost za kanalizacijo milijon din.

Samoprispevek se bo junija izteklo, pogled na zadnjih pet let pa potrjuje, da smo vsi resnično zmogli (skoro) vse. Na marsikaterem področju smo načrtovano celo še presegle, predvsem po zaslugi dodatnega združevanja sredstev občanov in njihovega prostovoljnega dela, zaradi prispevkov združenega dela in sredstev interesnih skupnosti, predvsem komunalne. Veliko je bilo storjenega tudi na področju stanovanjske izgradnje, saj je bil lansko leto dokončan največji stanovanjski projekt v naši občini, soseska Trg Veljka Vlahovića. Nekaj stanovanj je bilo zgrajenih tudi v Sodražici, Loškem potoku in Dolenji vasi, prav zdaj pa se pričenja izgradnja zadnjih dveh stolpičev na Prijateljevem trgu v Ribnici. Da niti ne štejemo izredno razgibane zasebne stanovanjske gradnje skoro v vseh krajih v občini. Tudi to pomeni pomemben napredek občine in niti ne najmanj pomemben!

IN KAKO PETIČ?

Smo na razpotju. Po zadnjih petih letih, po osemnajstih letih samoprispevkov smo na koncu poti. Kaj in kako naprej, kam, za kaj? Vprašanja se kar vrstijo, na vsa niti še ne vemo odgovora. Jasno je le, da je treba dosedanja način urejanja skupnih vprašanj nadaljevati. Ne zato, ker smo se

(Dalje na 12. strani)

(Nadaljevanje z 11. strani)

na samoprispevek navadili, pač pa zato, ker drugače najnujnejših skupnih vprašanj niti ne moremo (vsaj dovolj hitro) urejati. Smo torej na razpotju, na katerem se bomo morali odločiti po temeljitem premisleku. In upoštevajoč globoko zakoreninjena načela solidarnosti, tolikokrat preizkušene in potrjene. Kljub samoprispevku nenaklonjenim časom, zoženim možnostim gospodarjenja, težavam na vsakem koraku, skromnejšim družinskim proračunom. In vendar...

Pred leti smo rekli — nadaljevali bomo z otroškim varstvom. V Sodražici, v Ribnici, morda tudi v drugih krajih. V pomoč družini, zaposleni materi, za pravočasno in skrbno vzgojo najmlajših. Vrtec v Sodražici se stiska v neprimernih in premajhnih prostorih v šoli, v Ribnici čaka na sprejem sto malčkov, morda tudi več. Ni prostora. Kdo ve, kako mlade družine, mlade matere poskrbe za varstvo in nego svojih malčkov, če in kadar nimajo te možnosti v vrtcu?!

Še marsikaj drugega je, kar v vsakem kraju nujno potrebujejo. V Dolenji vasi novo pokopališče, v Ribnici (med drugim) avtobusna postaja, pa kanalizacija v številnih krajih, v Loškem potoku kulturni dom, cesto do Sodražice, ki je zapisana tudi v občinskem družbenem planu. Še so neasfaltirane ceste, še je potreben marsikateri vodovod, elektrifikacija, kanalizacija, na področju telefonije imamo vedno več neodložljivih potreb. In tako dalje.

Stara šolska poslopja so potrebna izdatnejših popravil, kar smo (za ribniške šole) že pred leti tudi zapisali v samoprispevek.

V občini je že bil imenovan širši politični aktiv za pripravo referendum, katerega vodi predsednik skupščine Stane Rus, v njem pa so najodgovornejši predstavniki družbeno političnih organizacij, združenega dela, interesnih in krajevnih skupnosti. Podobni odbori so že imenovani tudi v krajevnih skupnostih, njihova naloga pa je, pripraviti kar najbolj realne krajevne programe del iz samoprispevka. Med vsklajevanjem v občini bi tudi podrobneje opredelili skupne naloge na nivoju občine (morda otroško varstvo, lahko še kaj drugega), se dogovorili o načinu združevanja sredstev za skupne naloge in o krajevnih potrebah in načrtih.

Predvidoma bi do julija 1988. leta, se pravi v petih letih z dvo odstotnim samoprispevkom in ob predvideni štiriodstotni rasti osebnih dohodkov zbrali okrog 110 milijonov dinarjev (enajst starih milijard).

Referendum z odločanjem o nadaljevanju samoprispevka, petega po vrsti, bo predvidoma sredi maja letos. Končne odloči

tve o tem še ni, kakor tudi še nimamo oprijemljivejših delovnih načrtov za skupne naloge in za posamezne krajevne skupnosti. Več bomo o tem vedeli konec meseca oziroma v začetku aprila,

ko pripravljamo novo številko Rešeta še z močnejšimi poudarki okrog samoprispevka.

Pred petimi leti smo rekli, da vsi zmoremo vse. To velja tudi še danes. Naj bo torej tudi za naše

nadaljnje aktivnosti, razmišljanja, načrtovanja preizkušeno geslo, da vsi resnično zmoremo vse. Na koncu nam ne bo žal, kakor nam tudi nikdar doslej ni bilo.

France Grivec

Ocena dotoka samoprispevka julij 1983 — junij 1988

Krajevna skupnost	Ključ delitve	1.-12. 83	1984	1985	1986	1987	1.-6. 88	Skupaj
Ribnica	47,69	5.323.595	9.795.414	10.187.231	10.594.720	11.018.508	5.729.625	52.649.093
Sodražica	18,37	2.050.628	3.773.155	3.924.081	4.081.044	4.244.286	2.207.029	20.280.223
Loški potok	13,69	1.528.203	2.811.894	2.924.370	3.041.344	3.162.998	1.644.759	15.113.568
Dolenja vas	13,41	1.496.947	2.754.382	2.864.558	2.979.140	3.098.306	1.611.119	14.804.452
Sv. Gregor	4,43	494.517	909.912	946.308	984.160	1.023.527	532.234	4.890.658
Velike Poljane	2,41	269.026	495.008	514.809	535.402	556.817	289.545	2.660.607
SKUPAJ	100,00	11.162.916	20.539.765	21.361.356	22.215.810	23.104.442	12.014.311	110.398.600

Navedeni dotok sredstev krajevnega samoprispevka je izračunan ob predpostavki, da bodo osebni dohodki rasli od začetka leta 1984 realno 4 %, da bo samoprispevek v višini 2 % in upoštevan je ključ delitve »število prebivalcev po krajevnih skupnostih« iz popisa prebivalstva iz leta 1981.

Otroški vrtec Majde Šilc v Ribnici je bil že ob dograditvi pred nekaj leti premajhen. Razvoj gospodarstva v preteklih letih in močno povečanje zaposlenosti, številne mlade družine ustvarjajo tudi vedno večje vrste malčkov, čakajočih na prostor v vrtcu. Za mnoge, starše je varstvo otrok nerešljiva uganika. Trenutno čaka na sprejem v vrtec v Ribnici okrog 100, morda tudi kaj več otrok. Zaradi tega je nujna razširitev varstvenih prostorov. Kapaciteta kuhinje v vrtcu je dovolj velika, s predvideno razširitvijo kapacitet pa bi pridobili okrog 70 novih mest v varstveni ustanovi. O razširitvi vrtca in o problemih otroškega varstva v ostalih krajih v občini se bomo gotovo pogovarjali v naslednjih dneh in tednih, ko se bomo pripravljali na referendum za nov krajevni samoprispevek.

PROGRAMSKA USMERITEV 1983

PA BO POMLAD PRIŠLA
— Tista lepa, cvetoča, dehteča pomlad, s cvetočim drevjem, cvetočimi češnjami, o katerih je tako čudovito zapel pesnik Kajuh pred štiridesetimi leti.

Te dni se začnjenja, naša cvetoča pomlad. Ni sicer še toliko cvetja, kot smo ga vajeni druge krati, za slutnjo pomladi, toplote, zelenja in veselja pa ga je le.

Ta pomlad bo za kraje v naši občini pomembna, marsikaj prelomnega o našem razvoju se bomo dogovarjali in sklepali. V maju enkrat, v tem najlepšem mesecu, mesecu pomladi, cvetja in mladosti se bomo odločali o našem nadaljnjem razvoju. Skupščina občine bo v soglasju s skupščinami krajevnih skupnosti razpisala referendum za peti samoprispevek. Štirikrat doslej smo se že odločali, vedno uspešno, z velikim občutkom za solidarnost in ZA skupne akcije: 8. februarja 1965, 28. januarja 1968, 20. maja 1973 in 18. junija 1978. Kako bo tokrat, petič, v maju 1983?

Upoštevač aktualne družbenoekonomske razmere, usmeritve kongresov in vloge, ki jo ima SZDL v našem družbenopolitičnem sistemu, bo OK SZDL Ribnica usmerila svoje delovanje v letu 1983 predvsem na naslednja področja:

1. Oživiti in krepiti je potrebno ustavno vlogo krajevnih konference SZDL, predvsem z razvijanjem množične, politične, interesne krajevnih organizacij SZDL. Odločno je potrebno uveljaviti sekcijski način delovanja v krajevni organizaciji, pri tem pa upoštevati interese delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti. Potrebno je oživiti in dopolniti, kjer je to potrebno vaške, hišne ali ulične odbore SZDL, ker se preko teh najbolj neposrednih oblik dela krajevnih organizacij SZDL kaže učinkovitost celotne organizacije SZDL. Z vključevanjem vedno novih aktivistov SZDL izmed članov ZK, sindikata, ZSMS, ZZB NOV, družbenih organizacij in društev v te odbore se mora povečati mobilizacijska moč SZDL in povečati množična politična aktivnost delovnih ljudi in občanov.

Večjo pozornost moramo usmeriti v pravilno kadrovanje v vodstva krajevnih konferenc SZDL. Brez aktivnega vodstva ne moremo pričakovati aktivnosti celotne organizacije SZDL. Krepiti je potrebno frontno vlogo SZDL, to pa moramo razumeti kot najširšo, organizirano, usklajeno in stalno družbenopolitično akcijo med seboj povezanih družbenopolitičnih sil.

Pokazati moramo večjo odzivnost na probleme delovnih ljudi in občanov, njihove interese povezovati v skupne akcije in jih preko skupščinskega delegatskega sistema uresničevati.

2. Stalna naloga je spremljanje delegatskega sistema in vztrajno odpravljanje ponavljajočih se slabosti. V celoti moramo realizirati program izobraževanja za vse delegate, izobraževanje pa mora imeti cilj, da vsi delegati pridobijo potrebno osnovno znanje in konkretne napotke za svoje delo. Izhajati moramo iz lastne ocene razmer in potreb v občini. Izvedbo usposabljanja moramo poveriti delavski univerzi oziroma klubu samouprav-

ljalcev, pri usposabljanju pa morajo sodelovati vsi najbolj odgovorni, družbenopolitično aktivni in usposobljeni predstavniki družbenopolitične skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, SIS in drugih organizacij. Za ustrezno motiviranost delegatov morajo poskrbeti vsi samoupravni organi v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih in tudi vse družbenopolitične organizacije.

Temeljito moramo oceniti delovanje delegatskega sistema, predvsem za SIS družbenih dejavnosti in SIS materialne proizvodnje regijskega in republiškega značaja in se dogovoriti za konkreten program aktivnosti za izboljšanje razmer na tem področju.

Zagotoviti moramo aktivnejši pristop pri oblikovanju skupščinskih programov dela, določiti prednostnih nalog in ugotoviti medsebojno programsko usklajitev vseh dejavnikov, kar bo omogočilo večjo družbenopolitično aktivnost pri pripravi in realizaciji programov.

Nadaljevati moramo prizadevanja za boljše informiranje delovnih ljudi in občanov, to pa približati potrebam delovanja delegatskega skupščinskega sistema. Informiranju bomo morali posvetiti širše razprave, predvsem pa proučiti možnosti povezave vseh oblik informiranja v občini v smislu racionalnejšega trošenja sredstev v ta namen.

3. Uresničevanje politike ekonomske stabilizacije narekuje OK SZDL velike naloge in aktivnosti. Trenutne analize gospodarjenja kažejo, da moramo takoj začeti akcijo za spremembo srednjeročnih planskih dokumentov in ponovno opredeliti razvojne cilje. Posebno pozornost bomo morali posvetiti gibanju vseh oblik porabe in njihovem prilagajanju realnim možnostim. SZDL bo morala sprožiti aktivnost posebno v smeri večje povezanosti združenega dela in krajevnih skupnosti z organizacijami združenega dela družbenih dejavnosti, da se z različnimi oblikami medsebojne pomoči dosega racionalnejše izvajanje programov.

Z akcijo vseh družbenopolitičnih sil, povezanih v fronti SZDL, moramo zagotoviti učinkovito kadrovske politiko v občini, ki bo slonela na sprejetem dogovoru o načrtnem izvajanju kadrovske politike, pri tem pa si prizadevati, da bodo sprejeti plani kadrovske potreb v vseh sredinah in tudi formirane učinkovite kadrovske službe. Na osnovi sprejetih kadrovske planov mora sloneti tudi politika štipendiranja.

V okviru nalog na področju ekonomske stabilizacije moramo opredeliti tudi načrt varčevanja in tudi izpeljati akcijo za njegovo realizacijo.

4. Oblike in metode dela vseh organov SZDL moramo razvijati ter akcijsko in delovno usmerjati v skladu s programi in potrebami političnega delovanja SZDL in kot podlago samoupravnega in delegatskega delovanja. Doseči moramo večjo njihovo samostojnost in učinkovitost.

Posebno skrb moramo posvetiti sekcijskemu načinu delovanja, pri tem pa napraviti odločne in konkretne korake.

Z ozirom na trenutne družbenoekonomske razmere moramo posebno skrb posvetiti delovanju potrošniških svetov, storiti pa tudi večje premike pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu in s tem v zvezi tudi uveljavljanju samoupravljanja na tem področju.

Navedena so le nekatera najbolj pomembna vprašanja, ki v danih družbenoekonomskih razmerah v naši občini zahtevajo poglobljen pristop in reševanje v okviru OK SZDL, delovanje OK SZDL pa bodo tudi v letu 1983 opredeljevale sprejete usmeritve RK SZDL in druge stalne naloge, ki jih mora opravljati v skladu z njeno opredeljeno vlogo.

5. Aktivno bodo vse organizacije in organi SZDL v občini in krajevnih skupnostih sodelovali v pripravah in izvedbi referenduma o 5. samoprispevku v občini spomladi 1983. leta.

Osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Po dolgotrajnih pripravah je bil že v mesecu aprilu 1982 sprejet novi zvezni zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki se bo začel uporabljati 1. 7. 1983; to je narekovalo tudi sprejem novega republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je sedaj v fazi osnutka, torej v fazi, ko se lahko vsi zainteresirani vključujejo v njegovo oblikovanje in s svojimi predlogi in pripombami odločujoče vplivajo na njegovo dokončno vsebino. Prav gotovo je to zakon, ki bistveno vpliva na področje urejanja socialnega varstva, s tem pa zadeva interese slehernega delovnega človeka, zato moramo s široko javno razpravo tudi v naši občini prispevati svoj delež k dokončni vsebini tega zakona.

Javna razprava o osnutku zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se je v Sloveniji začela že 23. februarja 1983 z objavo celotnega gradiva, trajala pa bo do konca meseca aprila 1983. Potrebno pa je poudariti, da mora biti javna razprava praktično končana že do 15. aprila, ker je potrebno v času od 15. do 30. aprila pripraviti ocene in zaključke javne razprave in jih posredovati ustreznim republiškim organom. Dokončen sprejem zakona je predviden na zasedanju zborov skupščine SR Slovenije 20. julija 1983.

Osnovna nosilca javne razprave v občini sta Občinska konferenca SZDL in Občinski svet zveze sindikatov, seveda pa se morajo skladno s svojo vlogo vključiti tudi vse ostale družbenopolitične organizacije. Neposredni nosilec oziroma koordinator javne razprave je Svet za zdravstvo in socialno politiko pri OK SZDL Ribnica.

OK SZDL Ribnica bo organizirala javno razpravo v vseh svojih oblikah organiziranosti, predvsem pa v svojih sekcijah in drugih oblikah dela na občinskem in krajevnem nivoju, s širšimi posveti v občini in krajevnih skupnostih pa tudi s tematskimi razpravami o posameznih vprašanih pokojninsko invalidskega sistema, neposredno pa morajo biti vključene tudi vse delegacije.

Občinski svet zveze sindikatov bo organiziral razprave v združenem delu preko osnovnih organizacij sindikata, k razpravi pa bo najtesneje vključeval tudi temeljne delegacije za zborni združenega dela in SIS s področja socialnega varstva. Konkretan program javne razprave z nosilci in roki za razpravo je že izdelal

Svet za zdravstvo in socialno politiko pri OK SZDL Ribnica. Konkretne novosti osnutka zakona o pokojninsko-invalidskem zavarovanju bodo tolmačili aktivisti, ki so se že ustrezno usposobili na posebnem seminarju. Gradivo za javno razpravo je objavljeno v prilogi Poročevalca št. 2 z dne 21. 2. 1983, poglobljene novosti pa so že bile objavljene v dnevnem in drugem informativnem tisku (Delo, Delavska enotnost, Kmečki glas i. dr.). Toliko o poteku javne razprave.

Katero pa so bistvene novosti oziroma vprašanja, ki jih vsebuje nov osnutek zakona in bi jim veljalo v javni razpravi nameniti posebno pozornost?

Že takoj je potrebno poudariti, da od novega zakona ne smemo pričakovati preveč, ne smemo pričakovati bistvenega povečanja pravic iz naslovu pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

Trenutne ekonomske možnosti, ki pa bodo brez dvoma trajale še nekaj let, nam ne dovoljujejo, da bi zadostili vsem našim željam, kot jih trenutno imamo na tem področju, zato nam zakon ne ponuja bistvenih večjih pravic, pač pa se njegove novosti odražajo predvsem v:

- izpeljavi pravic iz minulega dela ob upoštevanju osebnih dohodkov ter usklajevanju pokojnin tudi na temelju družbene produktivnosti dela

- razširitvi kroga zavarovancev, zlasti z uvedbo pokojninskega in invalidskega zavarovanja kmetov

- spremembi odnosov na področju invalidskega zavarovanja
- možnosti uvedbe predčasne upokojitve

- nekaterih sprememb pri uživanju in izgubi pravic.

Ker nam objektivne možnosti ne dovoljujejo, da bi tudi v »REŠETU« podrobno obrazložili vse novosti, naj se omejimo le na tiste novosti, ki bodo na značaj naše občine verjetno vzbujale največ pozornosti.

Novost je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kmetov in s tem graditev enotnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja delavcev v združenem delu in drugih delovnih ljudi. Predvideva obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vseh kmetov in članov njihovih gospodarstev, ki opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini oziroma glavni poklic, ne glede na dohodek, ki ga ustvarjajo. Od ustvarjenega dohodka oziroma plačanih prispevkov pa je nato odvisen obseg pravic oziroma obseg zavarovanja. Kmetje in člani njihovih gospodarstev, ki imajo po predpisih o združevanju kmetov status združenega kmeta in ki plačujejo prispevek najmanj v višini zneska zajamčene pokojnine, so zavarovani v obsegu kot delavci v združenem delu. Kmetje, ki nimajo statusa združenega kmeta in združeni kmetje, ki plačujejo prispevke oziroma so zavarovani od osnove, ki je nižja od zneska zajamčene pokojnine pa imajo le pravice določene v zakonu t.j. pravico do starostne, invalidske in družinske pokojnine.

Predviden je tudi prehodni sistem za uživalce kmečkih pokojnin, ki naj bi tudi v bodoče prejemali kmečko starostno pokojnino v skladu z zakonom o starostnem zavarovanju kmetov in kmete starejše od 60 let, ki jim je dana možnost, da se vključijo v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali ostanejo zavarovani v starostnem zavarovanju kmetov in pridobijo pravico do kmečke starostne pokojnine v skladu z zakonom o starostnem zavarovanju kmetov, katerega uporaba je za te primere podaljšana.

Ker se dejanski dohodek na območju SR Slovenije ugotavlja le v primerih 2% kmetov, katastrski dohodek pa glede na svojo naravo ni pokazatelj ekonomske sposobnosti kmeta, zlasti ne obsega dela in rezultatov dela, kar je podlaga pravici do zavarovanja, se z opredelitvijo statusa

kmeta z opravljanjem kmetijske dejavnosti kot edinega oziroma glavnega poklica le predpostavlja takšno ustvarjanje dohodka, ki zadošča za preživetje in plačevanje prispevkov. V primerih, ko se ne ugotavlja osebni dohodek kmeta, osnove za plačevanje prispevkov za združene in druge kmete določi skupnost v razponu, da bodo prispevke zmogli plačevati tudi ekonomsko šibkejši kmetje.

V skladu z družbenimi usmeritvami za pospeševanje združevanja dela, sredstev in zemlje kmečkih proizvajalcev in s tem proizvodnjo večjih tržnih viškov, so v osnutku predvideni posebni stimulansi. Tako je npr. za združene kmete predvideno pokrivanje dela obveznosti za plačilo prispevkov s strani organizacij združenih kmetov in drugih organizacij združenega dela; pod pogojem plačila prispevkov najmanj od osnove v višini zajamčene pokojnine so zavarovani v obsegu kot delavci v združenem delu, imajo pravico do varstvenega dodatka, do denarnega nadomestila za telesno okvaro, do zajamčene borčevske pokojnine itd.

V podrobnostih pa osnutek sledi dosednji praksi, ki jo imamo z zavarovanjem oseb, ki opravljajo samostojne dejavnosti. Predvideno je, da se jim v pokojninsko dobo vštevja čas obveznega starostnega zavarovanja in omogočen jim je dokup let.

Predlagana je ponovna uvedba pravice do predčasne pokojnine. Mnenja in stališča, izražena v razpravah ob sprejetju predloga za izdajo zakona, so bila enotna, da je potrebno ponovno vpeljati možnost pravice do predčasne pokojnine tudi v naši republiki. Različna so bila le v tem, koliko naj bi znašalo zmanjšanje pokojnine za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj oziroma naj bi bilo to zmanjšanje čim bolj enotno na območju SFRJ.

V osnutku je predvidena možnost predčasne upokojitve z znižanjem pokojnine, odmerjene glede na pokojninsko dobo, za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj za 1,5% oziroma v varianti za 2%.

Vsak posameznik, ki ima interes, da se podrobno seznani z vsemi novostmi, ima dovolj možnosti, da si zagotovi ustrezno gradivo, brez dvoma pa bo imel tudi dovolj možnosti, da bo aktivno sodeloval v javni razpravi, ki že poteka in bo potekala v različnih sredinah.

S. KROMAR

ZADNJI PRISPEVEK K PRAZNOVANJU 900-LETNICE

V začetku marca je izšla 2. številka 30. letnika (lanskega) KRONIKE, časopisa za slovensko krajevno zgodovino, ki jo izdaja zveza zgodovinskih društev za Slovenijo, sekcija za krajevno zgodovino. Celotna številka v obsegu 110 strani je posvečena Ribnici in njeni preteklosti.

Že v programu praznovanja 900-letnice Ribnice smo predvideli izid revije Kronika in ga tudi napovedali. Z uredniškim odbo-

rom smo se v odboru za praznovanje 900-letnice dogovorili o pripravi in izidu tematske številke Kronike in prizadevni zgodovinarji so se resno lotili dela.

Izid Ribnici posvečene številke Kronike je financiral odbor za praznovanje ribniškega jubileja, pomagali pa sta še delovni organizaciji Inles in Riko Ribnica. Uredništvo Kronike je v tej številki zbralo razprave iz zgodovine Ribnice. Opozoriti želi predvsem na nekatera vprašanja

iz preteklosti Ribnice in okolice, povzeti dosedanja spoznanja in spodbuditi nova raziskovanja zgodovine naših krajev. Ribnici posvečena Kronika je tako obracun storjenega in izviren prispevek k raziskovanju zgodovine Ribniške doline, saj večina v reviji objavljenih razprav temelji na primarnem zgodovinskem gradivu.

Že ob bežnem pregledu bogate revije spoznamo, da gre za

izjemno dragoceno gradivo in pomemben prispevek k širšemu poznavanju slovenske zgodovine, predvsem pa preteklosti Ribnice. Dejansko smo po poznavanju naše krajevne preteklosti še zelo nerazviti, zaradi tega je tudi vsak prispevek v tej smeri velikega pomena. Prispevki, objavljeni v Kroniki, seveda ne dajejo celovitega pregleda naše krajevne zgodovine, so pa dobro izhodišče za nadaljnje tovrstne raziskave. Izredno dragoceni so številni viri, naštetih ob posameznih člankih, za večino nas zanimivi pogledi na posamezna dogajanja in področja ter številni pomembni podatki iz naše preteklosti. Vsak kasnejši temeljitejši raziskovalec ribniške preteklosti vsekakor ne bo mogel mimo bogatega in pregledno zbranega in urejenega gradiva v tej reviji.

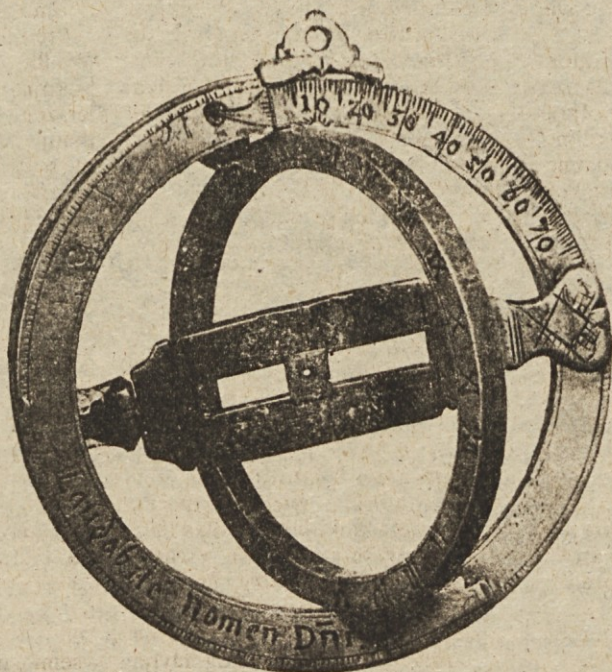
Dvanajst avtorjev je v reviji obdelalo naslednja področja: Božo Otorepec — Doneski k zgodovini Ribnice in okolice v srednjem veku; Damjan Prelovšek — Romarska cerkev pri Novi Štiti na Dolenjskem — odmev Sanmichelijeve arhitekture v Sloveniji; Ferdo Gestrin — Reformacija v Ribnici in okolici; Vasko Simoniti — Organizacija obrambe pred Turki na ribniškem območju v 16. stoletju; Vasilij Melik — Ribnica in deželno-zborske volitve 1861—1913; Peter Vodopivec — Prispevki k zgodovini kočevske železnice; Andrej Vovko — Ribniška društva do leta 1918 v luči njihovih pravil; Mirko Kambič — Dolina suhe robe na starih fotografijah; Ljudmila Bras — Ribnica, njene lesne obrti in lončarstvo; Stane Granda — Izvajanje agrarne reforme na veleposestvu Oskar Kozler iz Ortneka; Cizelj—Zajc Ivanka — Partizansko gospodarstvo v ribniškem okrožju 1944/45; Vladimir Žumer — Razvoj občine Ribnica kot družbenopolitične in samoupravne skupnosti od osvoboditve do ustave leta 1974.

Vsekakor zanimivo branje, po katerem bo vsakdo rad segel, predvsem pa ljudje, ki jih zanima naša preteklost.

KRONIKA

časopis za slovensko krajevno zgodovino

RIBNICA NA DOLENJSKEM

Kulturne prireditve v februarju

Kulturni praznik Slovencev 8. februar smo letos praznovali s prireditvami v okviru Tedna kulture.

Solski mladini je bila namenjena predstava Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane „Nebotičniki sedite“. Izvedeni sta bili dve predstavi. Osrednja prireditev je bila revija plesov v izvedbi študentskega plesnega kluba Kazina iz Ljubljane. Prireditev je bila izredno obiskana, vseh dvorana doma JLA niti ni sprejela, tako da si veliko obiskovalcev prireditev ni moglo ogledati.

Se enkrat je bila dvorana JLA v Tednu kulture nabito polna in sicer ob koncertu sodobnih domačih glasbenih skupin. Nastopile so skupine: Ajričjeja, Amay, Unikat, Sončni krik, IMPULZ. Ob tem nastopu je bil marsikateri obiskovalec presenečen nad množično dejavnostjo na amatersko glasbenem področju v naši občini.

V Sodražici pa je izvedla svoj koncert ribniška godba na pihala v sodelovanju s tamburaško skupino iz Sodražice. Koncert kakovostno pomeni velik napredek te dejavnosti v Ribnici. Zanimljiva ugotovitev ob letošnjem praznovanju 8. februarja pa je: V naslednjem letu naj bi bile prireditve v okviru Tedna kulture v vseh krajevnih skupnostih.

Prireditev ob Dnevu žena pa je pripravilo Kulturno umetniško društvo Gallus iz Ribnice. Sicer ne prav številni obiskovalci so bili s prireditvijo dokaj zadovoljni.

S. K.

PRED PETIM SAMOPRISPEVKOM – V občini Ribnica občani razrešujejo številne krajevne ali skupne občinske probleme s področja družbenega standarda in komunalnega področja s krajevnim samoprispevkom. Smo med slovenskimi kraji z najdaljšim samoprispevkarškim stažem; v letu 1965 (ne sicer na celotnem področju občine) smo ga uvedli za gradnjo šol, nato pa se od leta 1968 vsakih pet let odločali za nadaljevanje samoprispevka za uresničevanje vedno novih skupnih in lokalnih načrtov (referendumi v letih 1968, 1973, 1978). Zadnji samoprispevek, ki je kot skupno nalogo opredelil gradnjo zdravstvenega doma, po krajevnih skupnostih pa so se opredelili za dodatne programe komunalnega značaja, se bo letos junija iztekel. Na zborih občanov v decembru so že stekli prvi dogovori o tem, kako v prihodnje in prevladalo je dokaj enotno mišljenje, da brez samoprispevka tudi v prihodnje ne bo šlo. Spregovorili so tudi o posameznih nalogah in v vsakem kraju, v vsaki krajevni skupnosti jih je precej. Zdaj naj bi že tekla intenzivna družbeno politična akcija za pripravo načrtov; najkasneje meseca maja je treba izvesti referendum in se odločiti za nadaljevanje samoprispevka, s tem za skupno reševanje še vedno velikih krajevnih in skupnih občinskih potreb. Samoprispevek je lahko razpisan samo v krajevni skupnosti ali na nivoju občine, odvisno od ugotovljenih potreb in obsega pripravljenega programa. — Na sliki — Sv. Gregor v Slemenih, druga najmanjša krajevna skupnost v občini, ima na komunalnem in drugih področjih še izredno velike potrebe, ki jih brez samoprispevka ne bo mogoče rešiti.

IZVOZ — ALTERNATIVA RAZVOJA

Medtem ko je industrija v prvi polovici preteklega leta še dokaj ugodno poslovala, je prišlo v drugi polovici zaradi znanih svetovno političnih dogodkov do znatnega zastoja. Porast domače potrošnje ni mogel odtehtati znatnega izpada zaradi nazadovanja izvoza. Zlasti smo neugodno občutili nazadovanje izvoza v devizne države, ki je imelo za posledico težke motnje v preskrbi naše industrije z važnimi surovinami... Opaža se, da se industrija v vzhodnih in jugovzhodnih delih naše države v zadnjih letih v večji meri in v izdatnejšem tempu razvija kot pri nas... Zato ne moremo nikdar preveč poudarjati naše zahteve, da naj bodo davčna bremena, ne samo državna, temveč tudi samoupravna, v vsej državi čim enakomernejša ter da naj se tudi veljavni davčni predpisi povsod enako izvajajo.

Odločno smo proti etatističnim stremljenjem, ki se opazajo v zadnjem času... Ne bi se smelo dogajati, da se izdajajo dovoljenja za ustanovitev tovarn, katerih imamo že danes v izobilju ter so konkurenčno sposobne... V zadnjem času opazamo, da se industrija in naše gospodarstvo sploh z novimi važnimi zakoni in uredbami, ki predvidevajo nova težka bremena, vedno pogosteje postavlja pred izvršeno dejstvo. Industrija pozdravlja resna prizadevanja merodajnih činiteljev za ureditev važnih vprašanj notranje politike, ker smo prepri-

čani, da bo notranje pomirjenje omogočilo uspešnejše poslovanje industrije in vsega gospodarstva sploh.

Dočim je notranji blagovni promet v preteklem letu vsled zboljšanja kupne moči kmetijskega prebivalstva in delavskih slojev porastel, je naš izvoz v inozemstvo v istem obdobju znatno nazadoval. Od našega izvoza v preteklem letu odpade na izvoz v klirinške države 66 %, na izvoz v neklirinške države pa 34 % celokupnega izvoza. Stvar preudarne državne trgovinske politike je, da se uspostavi in ohrani ravnotežje med izvozom v klirinške ter med izvozom v neklirinške države. V zvezi z nazadovanjem izvoza v neklirinške države ter s tem povzročenim pomanjkanjem deviz so že v jeseni preteklega leta nastopile izvestne težave glede preskrbe naše industrije z onimi surovinami, ki se morajo uvažati iz neklirinških držav ter plačevati z devizami...

Smatramo, naj v komiteju za uvoz sodelujejo praktični strokovnjaki, ki morejo pravilno oceniti, če je uvoz tega ali onega iz devizne države potreben oziroma če ne moremo tega blaga enakovredno nadomestiti z domačim ali pa ga nabaviti v kliringu. Sedanjemu težkemu stanju glede preskrbe industrije s surovinami, ki se morajo nabaviti za devize, je treba iskati leka predvsem v pospeševanju našega izvoza v devizne države.

Seveda pa se ta izvoz ne more prav razgibati, dokler ne nudi država našem izvozniku primerne zaščite in pomoči. Izvozniku se obračuna 25 % izvoznških deviz, ki jih mora nuditi Narodni banki v odkup po znižanem uradnem tečaju, ostalih 75 % izvoznških deviz pa mora izvoznik prodati na borzi po uradnem tečaju, ki zaostaja za stvarno vrednostjo dotične valute. Dokler se bo našemu izvozniku na tak način nalagala neke vrste izvozna davščina, je razumljivo, da se naš izvoz v devizne države ne bo mogel razmahniti, temveč bo verjetno še nadalje nazadoval... Stara je naša zahteva, da naj se omogoča in pospešuje izvoz v devizne države tudi z izvoznimi premijami.

... Spričo ovir, na katere zadeva naš izvoz v zvezi z uvoznimi omejitvami in kontingentskimi sistemi v domala vseh državah, je postavljena državna trgovinska politika pred vedno težje naloge. Neprestano je treba iskati sredstva, kako odpreti našemu izvoznemu blagu nova tržišča ter razširiti možnosti za izvoz naših izdelkov v tujino.

Za uspešno poslovanje so industriji potrebni ceneni obratni krediti, pa tudi ceneni krediti za potrebne investicije. Naša industrija je večinoma zadolžena in redka so podjetja, ki razpolagajo z zadostnim obratnim kapitalom ter jim ni potrebno posluževati se kredita.

Poleg obremenitve z rednimi državnimi in samoupravnimi davščinami so vedno bolj občutna bremena, ki se nalagajo industriji s prispevki v razne fondе. Naša stalna prizadevanja gredo za tem, da se prepreči obremenitev surovin in pomožnih sredstev proizvodnje, zlasti pogonske sile, s samoupravnimi trošarinami in sličnimi samoupravnimi davščinami. Obremenitev produkcijskega procesa je gospodarsko škodljiva, ker podražuje stroške proizvodnje ter slabi konkurenčno sposobnost prizadetih podjetij nasproti konkurenčnim podjetjem, ki teh bremen ne plačujejo...

Itd., itd.

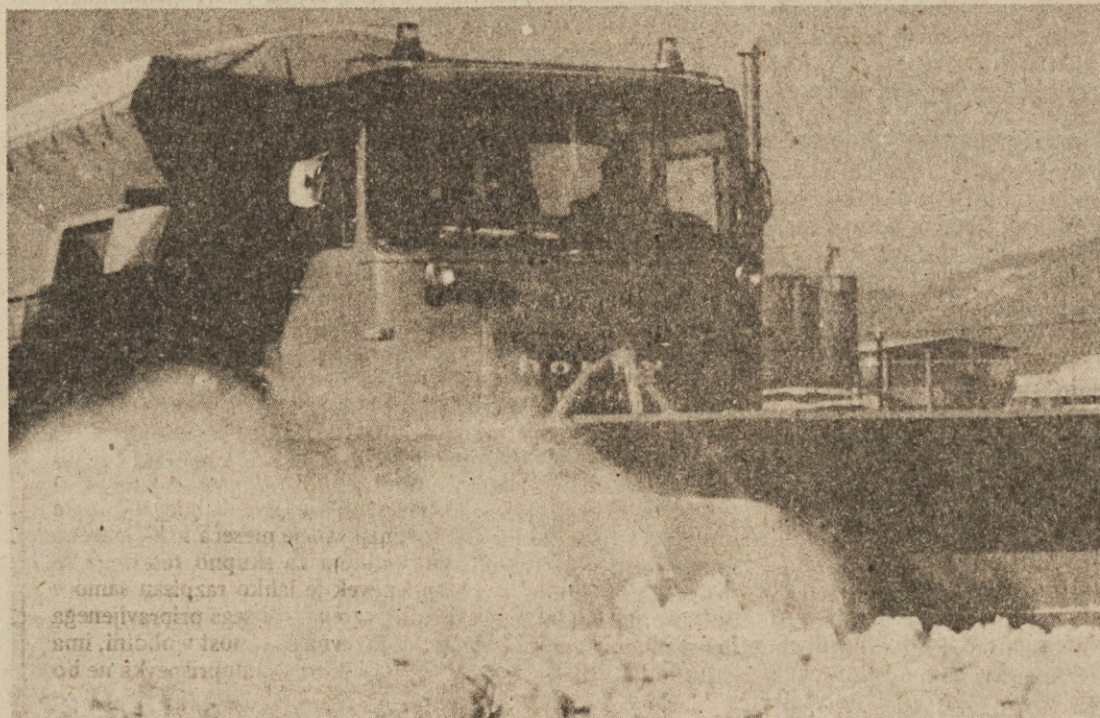
Da ne bo pomote — zapisane ugotovitve v zvezi s proizvodnjo, izvozom in podobnimi gospodarskimi problemi niso iz letošnjega ocenjevanja gospodarskih gibanj niti iz letošnje resolucije izvajanja družbenega plana občine ali republike. So le povzetki iz nekaj daljšega teksta, tudi nekaj starejšega, iz poročila in resolucije z redne letne skupščine zveze industrijcev za dravsko banovino z dne 28. aprila 1939. leta! V sklepni dokument, resolucijo, so tedaj zapisali tudi:

1. Industrija Slovenije pozdravlja prizadevanja za ureditev notranjepoličnih razmer. Pri tem ne moremo dovolj odločno poudariti, da se tudi za bodoče zagotovi popolna svoboda blagovnega prometa med posameznimi deli države. Vsako oviranje prostega prometa med posameznimi področji države bi resno ogrozilo uspevanje in napredek našega narodnega gospodarstva.

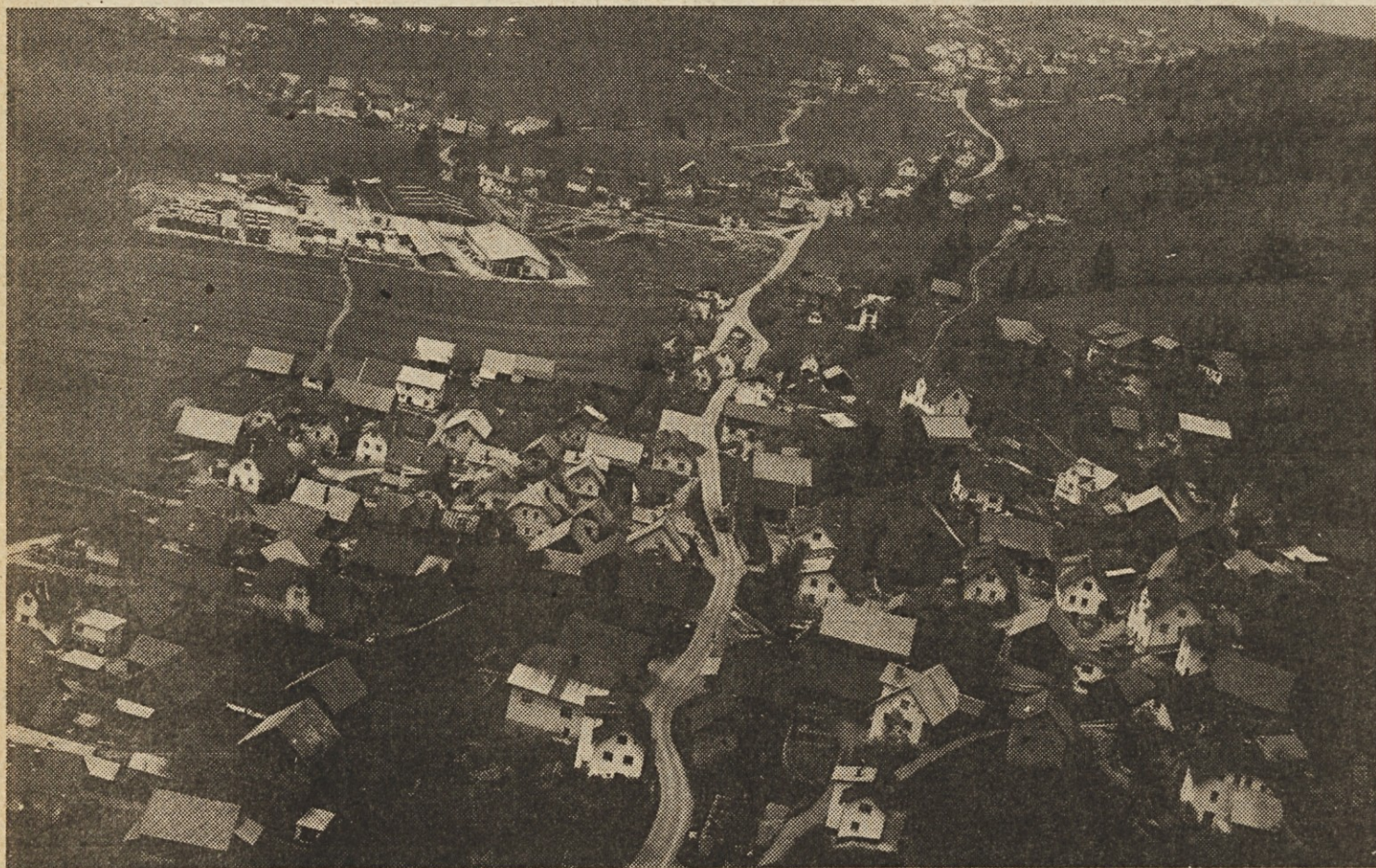
2. Industrija se zaveda svojih dolžnosti nasproti državi ter se noče odtegovati svojim davčnim obveznostim.

In tako dalje. Predvsem pa izvoz, smotno trošenje denarja, vse tisto, čemur danes rečemo razbremenitev gospodarstva, odločno proti gradnji novih kapacitet, ki pomenijo nadprodukcijo.

* Märsikaj tedaj zapisanega se nam zdi tako znano, kot iz današnjih časov, ali ne.

CESTA, KULTURA, ZAPOSLOVANJE, OBRT, KMETIJSTVO,

Krajevna skupnost Loški potok ima v naslednjem obdobju veliko načrtov, ki jih bomo lahko uresničili le ob sodelovanju krajanov ter ob pomoči širše družbenopolitične skupnosti.

Bistveno težji pogoji gospodarjenja v zadnjih letih ter tudi težka ekonomska situacija se odraža tudi v delu krajevne skupnosti. Več načrtov, ki jih v sedanjem času ne bo mogoče realizirati, smo odločili za kasnejše obdobje.

Najbolj pereč problem za krajanje Loškega potoka je slaba, ne najbolj vzdrževana cesta Loški potok - Sodražica, katero želimo posodobiti. Zavedamo se, da bomo to lahko napravili le po etapah v skladu z razpoložljivimi sredstvi. V resoluciji občine Ribnica je ta cesta opredeljena kot prioritarna investicija na področju cestne infrastrukture, ki se bo realizirala v okviru danih možnosti občine. Ob tem moramo opozoriti na dejstvo, da je Loški potok eden redkih strnjjenih krajev z okoli 1800 prebivalci v Sloveniji, ki nima urejene asfaltne povezave z večjimi središči. To tudi ni kakšna negospodarska investicija, saj gre po tej cesti na desetine tisočev m³ lesa, pa tudi razvijajoča se industrija v Loškem potoku ter v sosednji KS Draga - Trava terja normalno povezavo s svetom.

Drugi problem pa je propadajoči kulturni dom, ki je bil zgrajen že pred 80 leti kot drugi na slovenskem podeželju, vendar sedaj ni možno v njem normalno delati, ker ne omogoča najosnovnejših pogojev za delo, kar se pozna tudi na usihajoči kulturni dejavnosti v Loškem potoku. Ta negospodarska investicija pa bo verjetno morala počakati na boljše čase, ker tudi pripravljenost ljudi za prostovoljno delo ni dovolj za adaptacijo kulturnega doma, čeprav je tak kakršen je, Loškemu potoku v sramoto. Zamisliti pa bi se morali ob dejstvu, da so ga bili naši predniki sposobni zgraditi pred 80 leti, mi pa ga nismo že daljše obdobje zmožni vzdrževati, kar tudi kaže na naš odnos do kulturnega delovanja v kraju.

V letu 1983 imamo v načrtu dokončno ureditev kanalizacije v Travniku in v Retjah ter posodobitev nekaterih vaskih poti, kar pa bomo uresničili v pretežni meri s prostovoljnim delom krajanov in le s skromnimi materialnimi sredstvi krajevne skupnosti. Veliko napora bomo morali vložiti za oživitve obrti, predvsem storitvenih

dejavnosti. Radi bi odprli frizerski salon, radiomehanično ter avtomehanično delavnico, oživili mlinarsko dejavnost ter poživili izdelovanje suhe robe v kraju. V sodelovanju z Mercatorjem nameravamo preurediti trgovino na Hribu v samopostrežno trgovino, v sklopu katere bi bila tudi železnina.

Kot prioriteto nalogo na gospodarskem področju pa smo si zastavili povečanje organizirane kmetijske proizvodnje, kajti kljub dokaj dobro razviti industriji je še precej možnosti za vključevanje mladih v organizirano kmetijsko proizvodnjo. Tudi pri nas se nam zaraščajo pašniki in košenice, ki so se ponekod spremenili v gozdne površine slabše kvalitete. Površine se nam zaraščajo vse do vasi in to v taki meri, da se je v kraju že spremenila mikro klima. Nekatere poljske kulture na poljih zaradi tega več ne dozori ali pa slabše uspevajo. Zaraščanje skoraj 2000 ha pašnikov ter košenic pa se nam utegne maščevati oziroma požreti ogromna sredstva za revitalizacijo, če tega procesa ne bomo zaustavili. Za reševanje vseh perečih vprašanj na področju kmetijstva, predvsem pa za organiziranje proizvodnih skupnosti, ki jih ne smemo ustanavljati zato, ker je to moderno, pač pa na čvrsti ekonomski podlagi, je potrebna odločna in dobro organizirana akcija. Akcija mora steči v krajevni skupnosti na vseh nivojih, samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah. Pri tem pa moramo zagotoviti tudi sodelovanje strokovnih služb, predvsem pospeševalne službe. Seveda pa brez upoštevanja nekaterih vprašanj, ki že dlje časa negativno vplivajo na povečan razvoj kmetijske proizvodnje, kot so neurejeni kreditni pogoji, zagotavljanje socialne varnosti kmetov, cenovna politika ter brez doslednejšega uresničevanja kmetijske zakonodaje v praksi na posebne rezultate v naših prizadevanjih ne moremo računati.

Nalog, ki si jih je zadala krajevna skupnost, je veliko, omenil pa sem samo tiste, ki jih bomo lahko uresničili le ob podpori krajanov, njihovi pripravljenosti za prostovoljno delo, pripravljenosti za materialno podporo, kar so že nešteto dokazali. Menimo, da ob dobro organizirani akciji na vseh nivojih, v vseh sredinah KS ter ob dobri obveščenosti krajanov ne bo večjih problemov pri realizaciji zastavljenih nalog.

J. L.

MLADINSKE DELOVNE AKCIJE '83

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

MLADINKE, MLADINCI!

Ali želiš postati brigadir? Kako, si preberi!

Letos organizira Občinska konferenca ZSMS Ribnica mladinsko delovno brigado, katera se bo udeležila zvezne mladinske delovne akcije „Kozjansko 83“. Po daljšem času se torej zopet odpravljamo na zvezno MDA, kar je gotovo plod lanskoletnih uspehov naše brigade na republiški akciji „Brkini 82“. Brigada bo delala pri gradnji cestnega, vodovodnega in PTT omrežja. Udeležila se bo druge izmene te akcije, ki bo trajala 28 dni in to od 3. 7. do 28. 7. 1983. Poleg naše brigade bodo tu še sodelovale brigade naslednjih Občinskih konferenc ZSMS: Ljubljana-Center, brigada iz SR Hrvatske in SR Črne gore. Z udeležbo na MDA ti je priznana tudi obvezna delovna praksa, tako bo tvoja odločitev še toliko lažja.

Vsi, ki želite postati brigadirji in se udeležiti mladinske delovne akcije, izpolnite prijavnico in jo pošljite na naslov: Občinska konferenca ZSMS Ribnica, Seškova ul. 14.

Brigadirski Z-D-R-A-V-O.

Center za MDA OK ZSMS

»Glas mladih 83« Črnomelj

Občinska konferenca ZSMS Črnomelj razpisuje javni natečaj za mladinski festival GLAS MLADIH 83, ki bo 25. junija 1983 v Črnomlju.

Natečaja se lahko udeležijo ustvarjalci zabavne glasbe s še nepredvajanimi, ali posnetimi skladbami, ki jih bodo izvajali mladi pevci amaterji. Tudi zamejske rojake in zdomce vabimo k sodelovanju.

Izbranih bo 16 popevk, posamezni avtorji lahko nastopijo le z dvema popevkama. Melodije pošljite v dveh izvodih z naznačeno harmonijo, tempom in podpisanim besedilom ter posebej natipkanim besedilom v dveh izvodih. Za boljšo predstavitev naj avtorji pošljejo tudi „DEMOS“ posnetek.

Skladbe pošljite najkasneje do 20. aprila 1983 na naslov OK ZSMS Črnomelj, 68340 Črnomelj s pripisom za MI „GLAS MLADIH '83“.

Prijavnica za MDA »Kozjansko 83«

Ime in priimek: _____

Naslov stalnega bivališča: _____

Naslov začasnega bivališča: _____

Kraj in datum rojstva: _____

Narodnost: _____

Na MDA želim sodelovati v naslednjih interesnih dejavnostih: šport, kultura, informiranje, fotokino, radio, jamarstvo, prva pomoč, cestno-prometni predpisi, urejanje glasil, ples ... (ustrezno podčrtaj)

Številka čevljev: _____

Številka brigadirsk: _____

Lastnoročni podpis: _____

Kakšni smo?

Ko stopiš v restavracijo „Jelka“ in ti pogled bežno preleti obiskovalce, vedno zagledaš med njimi nekaj mladincev ob obveznih steklenicah piva ali drugih alkoholnih pijačah. Zakaj in čemu tako?

Morda zato, ker je mladinski klub premajhen? Morda zato, ker v njem ni dovolj zabavnih iger, pijače? Pravega odgovora verjetno ne bomo našli niti med mladinci, rednimi gosti v „Jelki“. Mnenje nekaterih mladincev (predvsem mladink) je, da je mladinski klub vedno zakajena in umazana BEZNICA, polna trhljih desk (temu mnenju se pridružujejo tudi starejši). Beznica klub ravno ni, pod pa je v popravilu in pričakovati je, da bo tudi kmalu gotov. Pri vsem tem je treba omeniti tudi nekaj, kar je za mladince zaenkrat značilno. Z ureditvijo kluba se ukvarja le nekaj ljudi, dvorano TVD Partizan po discu zopet čisti peščica vedno istih ljudi. Na akcijah nihče noče delati, če ni zaboja piva! Če pa to je, je glavna skrb prvo popij pivo in pojdi!! Dovolj o tem!

O kulturi ribniške mladine ni kaj veliko pisati, še manj govoriti. Zanimivo je, kako je dvorana v domu JLA nabito polna pri kakem podpovprečnem komercialnem filmu, ko pa je v dvorani kakšna zares zanimiva kulturno – umetniška predstava, bi lahko prisotne mladince prešteli na prste (malce ironično, pa vendar res)!

Mladina Ribnice je bila zelo pasivna, zato letošnja komisija za informacije in propagando poskuša s časopisom Naše misli.

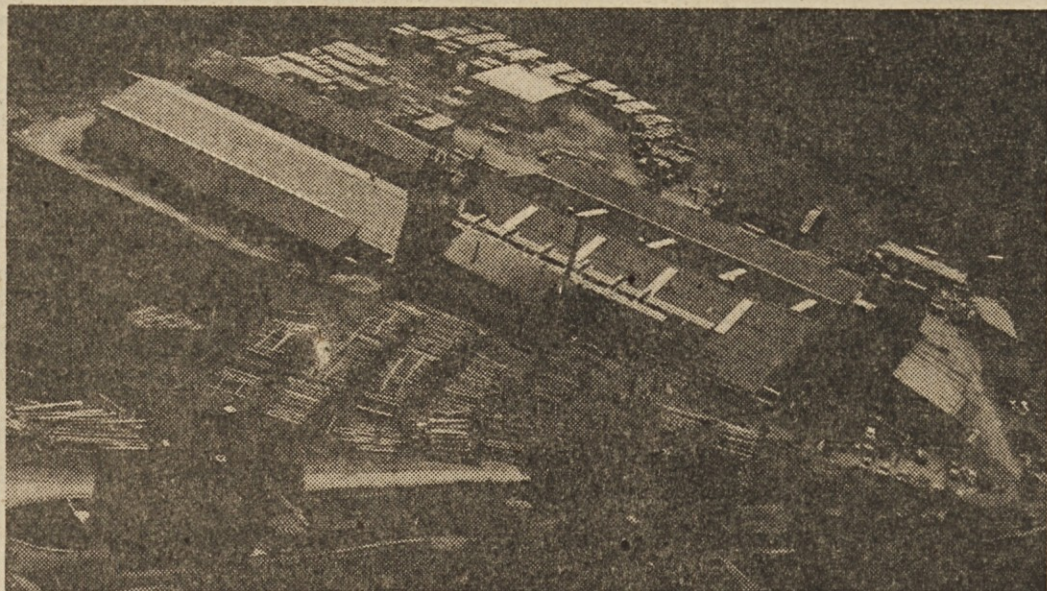
Čas je torej, da se pasivnost konča.

Vabimo vas, da nam s svojimi prispevki pomagata pri izdaji tega časopisa in pri smernicah naše OO ZSMS za prihodnje delo.

KOMISIJA ZA IIP PRI
OO ZSMS RIBNICA

SMREKA Loški potok v marcu 1962. leta, tedaj še samostojno lesnoindustrijsko podjetje. Sredi leta je že postal del novo nastalega lesnega kombinata Inles Ribnica. Tiste čase smo v Loškem potoku že beležili 110-letno zagarsko tradicijo. Drugi posnetek pa kaže nekdanjo Smreko, zdaj TOZD tovarna stavbnega pohištva Inles Loški potok spomladi dvajset let kasneje, v letu 1982. Dvajset let časovne razlike pomeni tudi več kot dvajset let razlike v naglem razvoju lesne industrije v Loškem potoku.

Umrl je Jože Selšek

Dne 2. marca smo se v Ribnici na pokopališču v Hrvači poslovili od Jožeta Selška, dolgoletnega družbeno političnega delavca iz Ribnice, prvega predsednika občine Ribnica. Tovariš Selšek je bil izvoljen za predsednika občinskega ljudskega odbora Ribnica po ukinitvi krajevnih ljudskih odborov (KLO) in osnovanju občinskih ljudskih odborov na prvi seji ObLO Ribnica dne 17. decembra 1952. leta. Občino je vodil vse do jeseni 1957. leta.

V imenu družbeno politične skupnosti, prijateljev in znancev se je od pokojnika poslovil Stane Rus, predsednik skupščine občine Ribnica z naslednjimi besedami:

Kadar se krči srce in drhte usta, je težko zbrati misli in jih povedati v zadnje slovo dobremu tovarišu, prijatelju, nepozabnemu aktivistu, borcu NOV in graditelju naše socialistične samoupravne družbe.

29. marca letos bi slavil 66-letnico rojstva. Nisi dočkal tega dneva, kruta bolezen je pretrgala nit tvojega življenja.

Rodil si se v napredni družini lesnega manipulanta v Ribnici. Že v mladosti si pokazal vrsto odlik in ustvarjalnih sposobnosti, ki so te spremljale vse do teh dni, ko si mnogo prezgodaj omahnil v smrt.

Tvoja življenjska pot aktivista, borca NOV in revolucionarja je bila težka, nevarna in zmagovita.

Takrat si bil še mladenič, star 23 let, ko si se ponosno brez strahu odzval klicu zaslužnje domovine, klicu OF slovenskega naroda in se že oktobra 1941 vključil v organizirano delo v

odboru OF Gorenje vasi. 6. marca 1942. leta si že bil sprejet v KPS v ribniško partijski celici.

11. oktobra 1942 so te Italijani aretirali in zaprli v zapore v Kočevje, kjer si bil pod hudim terorjem do 5. 3. 1943. Po prihodu iz zaporov si nadaljeval delo aktivista v terenskem odboru OF Ribnica.

8. 9. 1943 si že prevzel dolžnost komandanta mesta Ribnice.

Od tu si bil razporejen v 9. brigado, kjer si bil do 2. 4. 1944, ko si bil razporejen v glavni štab NOV Slovenije.

6. 12. 1944 si bil poslan na novo dolžnost komandirja letališča v Zadru. S požrtvovalnostjo si si v boju pridobil bogate izkušnje. Od aktivista in borca si napredoval v vojaškega starešino s činom kapetana JLA. Za požrtvovalnost in hrabrost si bil odlikovan s številnimi vojnimi odlikovanji. Za neumorno delo v povojni graditvi naše domovine si prejel orden dela s srebrnim vencem in številna druga priznanja in pohvale.

Leta 1946 si si ustvaril družino in dom v Ribnici. Opravljal si številne in odgovorne funkcije in naloge v gospodarstvu in družbenopolitičnem življenju.

Bil si upravnik Kmetijskega posestva Ugar, predsednik gospodarskega sveta občine, član občinskega komiteja ZKS Ribnica, podpredsednik občinskega odbora ZZB NOV Ribnica in opravljal druge pomembne družbene dolžnosti.

Po združitvi KLO v ObLO leta 1952 si postal prvi predsednik občinskega ljudskega odbora, to je prvi predsednik občine Ribnica.

Dragi Jože, globoko pretreseni ob tvoji prerani smrti se ti ob zadnjem slovesu v imenu OS in DPO, OK SZDL, ZZB NOV, ZRVS in društva upokojencev zahvaljujem za tvojo revolucionarno in neumorno delo, za tvoje napore, ki si jih vložil v izgradnjo naše socialistične družbe. Pogrešali te bomo v naših vrstah, tvoje delo pa bo ostalo nepozabljeno.

Mirno počivaj v domači zemlji.

Decembar 1961, skladišče hlodovine na žagi LIP Ribnica. Velik del dovoza hlodovine je bil takrat opravljen še s konjsko vprego, predvsem pa je bilo še veliko ročnega dela. Tudi lesa jim tistikrat ni manjkalo.

In drugi posnetek, začetek marca 1983, Meles Ribnica, mehanizirano skladišče hlodovine. Prazno skladišče, lupilnica stoji, tekoči trak tudi, tik pred ustavitvijo je tudi žaga. Vsak hlod posebej nestrpno čakajo, kdaj ga bodo pripekljali iz gozdov, ki so v začetku marca po izredno mili zimi pod globokim snegom. Vsak dan neobratovanja pa na žagi pomeni sorazmerno veliko izgubo, ki jo bo v kasnejših mesecih težko nadomestiti. Se bodo po odločnem pogovoru na Inlesu stvari okrog preskrbe z lesom poboljšale? Bomo videli.

SMUČARSKI PRAZNIK

Smučarski šport v Loškem potoku ima že dolgoletno tradicijo. Prvo organizirano tekmovanje je bilo sredi druge svetovne vojne. Okrajni komite SKOJ Ribnica je na seji dne 8. 12. 1944 sprejel sklep, da se v vasi Travniki v Loškem potoku organizira pionirsko smučarsko tekmovanje. Datum tekmovanja 4. 2. 1945 je bil določen naknadno ter sporočen šele neposredno pred tekmovanjem, kajti bila je nevarnost, da bi prišel sovražnik na uho. Tekmovanje je uspelo

in vsi udeleženci so na cilju prejeli lična priznanja, ki jih je izdelal Kotnik Jože iz Okrožne tehnike (priznanja in rezultati so ohranjeni).

Po vojni se je smučanje v Loškem potoku nmožično razmaknilo. Posebna pozornost je bila namenjena razvoju smučarskih tekov in skokov. Tekmovanja so se vrstila vsako leto, višek pa je bil leta 1954, ko je bilo v Loškem potoku prvenstvo Ljubljanske podzveze od 15. 1. do 18. 1.

na mali Bloudkovi skakalnici. Zmagal je Bine Rogelj, kasnejši udeleženec olimpijskih iger. Pionirji pa so istega leta tekmovali v patrolnem teku in osvojili prvo mesto v Ljubljanski podzvezi. Leta 1960 je bil organiziran smučarski tečaj, katerega naj bi vodil Jože Šlibar, ki je kasneje postavil svetovni rekord v Obersdorfu, ki pa je zaradi pomanjkanja snega odpadel.

Vse to nam govori, da je bila smučarska dejavnost v

Loškem potoku izredno živahna in da je bilo tedaj dovolj pripravljenosti za delo z mladimi in veliko entuziazma. Žal je proti koncu šestdesetih let aktivnost zamrla in šele po letu 1976, ko je skupina smučarskih zanesenjakov resneje popravila, lahko govorimo o preporodu organiziranega smučarskega športa v Loškem potoku.

Letošnja zima je bila v drugi polovici smučanju dokaj naklonjena. Prizadevni smučarski delavci so v Loškem potoku pripravili več tekmovanj, na katerih je bila vedno velika udeležba tako tekmovalcev kot gledalcev. Najprej je bilo v Retjah na mali skakalnici prvenstvo Loškega potoka v smučarskih skokih za pionirje, mladince in člane ter tekmovanje v smučarskih tehnikah. V Travniku je bilo organizirano odprto prvenstvo Loškega potoka v slalomu in smuku, krona vsega pa je organizacija prvenstva Centralne regije (širša okolica Ljubljane, Dolenjska, Zasavje) v smučarskih skokih na 55-metrski skakalnici v Retjah.

Tekmovanja se je udeležilo 52 skakalcev iz Centralne regije. Posebno pozornost so vzbujali skakalci SKK Ilirija iz Ljubljane enega izmed vodilnih skakalnih klubov v Jugoslaviji, ki so se polnoštevilno odzvali vabilu organizatorjev (manjkali so le reprezentantje Ulaga, Tepeš, Bajc in Žagar). Okrog 3000 gledalcev je izredno uživalo ob lepih in dolgih skokih skakalcev, dva sta skočila celo preko 60 m, vendar s padcem. Med nastopajočimi je bilo malo Potočanov, ki so se hude konkurence verjetno malce ustrašili in to so bile edine pripombe gledalcev ob sicer zelo uspešno organiziranem tekmovanju.

Prireditelji so lahko zadovoljni s pohvalami, ki so jim jih za odlično organizacijo ter izredno dobro pripravljeno skakalnico izrekli trenerji in funkcionarji SKK Ilirija. Zdenek Remsa, nekdanji trener zlate Čecoslovaške ekipe

Otvoritev velikega smučarskega praznovanja v Loškem potoku

Zmagovalne ekipe smučarskih skokov v Loškem potoku

V LOŠKEM POTOKU

(RAŠKA, MATOUŠ, HUBAČ), bivši trener SKK Ilirija zares ni skoparil s pohvalami.

Pripravljenost skakalnice je celo primerjal s pripravljenostjo skakalnic v znanem finski smučarskem središču Lahtiju. Tudi prvi rekorder Planiške velikanke (148 m) Marjan Prelovšek, sedanji trener SKK Ilirija, je bil nad prireditvijo in skakalnico navdušen. Sekretar SKK Ilirija tov. Horvat pa je dejal, da je to poleg turneje treh dežel bila letos najboljše organizirana skakalna prireditev v Sloveniji ter da bi se v drugih sredinah lahko od Potoških smučarskih delavcev marsikaj naučili. Da je skakalnica res odlično pripravljena in da so gostje bili zadovoljni s sprejemom in prireditvijo, pa nam potrjuje tudi dejstvo oziroma odločitev SKK Ilirija, da treninge v letošnjem letu izvede v Loškem potoku. Ravno v teh dneh skakalci Ilirije pod vodstvom trenerjev Remse in Prelovška trenirajo v Loškem potoku.

Na kraju pa moram omeniti, da brez pomoči delovnih organizacij, ki so pomagale že pri izgradnji skakalnice ter tudi pri organizaciji prvenstva Centralne regije prireditve ne bi mogli tako dobro izvesti. Na pomoč so nam priskočile naslednje delovne organizacije: INLES, DONIT, RIKO, Kovinoplastika Lož, LESNINA Ljubljana, LIK Podpreska Saturnus Ljubljana, BPT Trzič, ZKGP TOZD Draga in TOZD Jelenov žleb Ribnica.

Njihovo pomoč bomo tudi v prihodnje še potrebovali, saj skakalnica še ni do kraja zgrajena, manjka še umetni nalet, ki bo zgrajen v letošnjem letu. Takrat bo skakalnica sposobna tudi za večje prireditve v republiškem in zveznem merilu. Na njej bomo lahko pripravili celo državno prvenstvo za mlajše in starejše mladince. Smučarski delavci pod vodstvom Janeza Turka to načrtujejo ob pomoči SKK Ilirija že za leto 1984 ali 1985.

Rezultati:

člani:

prvi Švigelj 227,0 (53,56)
drugi Anželj 226, (51,57)

tretji V. Tepeš (51,53)
četrti Pelhan 217,3 (50,55)
(vsi IL)

starejši mladinci

prvi Novak 236,8 (55,57)
drugi Regally 234,2 (56,57)
tretji Eržen 226,2 (55,53)
tretji Eržen 226,5 (55,53) -
(vsi IL)

mlajši mladinci

prvi Debelak 224,3 (54,55)
drugi Jelenčič 223 (54,55)
tretji A. Brunec 203,6 (53,48)
vsi Ilirija -

Ekipa: člani

prva Ilirija
druga Sodražica
tretja Uršna sela

starejši mladinci:
prva Ilirija

mlajši mladinci
prva Ilirija

Rekord skakalnice 58 m je dosegel v razveljavljeni drugi seriji Švigelj (II.), ki je bil tudi prejšnji rekorder skakalnice.
B. J.

Smučarski skoki »Rakitnica 83«

V nedeljo, 20. februarja je mladina iz Rakitnice priredila smučarske skoke na 20-metrski skakalnici.

V lepem sončnem vremenu si je prireditev ogledalo nad 200 ljudi. Tekmovalo je 16 skakalcev iz Rakitnice in okoliških vasi. Tekmovanje je potekalo po naslednjem ključu: po poskusnem skoku so bili opravljeni trije skoki v konkurenci, dva najboljša sta štetela za končno uvrstitev. Konkurenca je bila zelo izenačena, tako da do zadnjega skoka ni bil znan zmagovalac.

Končni zmagovalci:

1. mesto Hočevar Janko, skoka dvakrat po 25 m
2. mesto Henigman Roman (24 m, 23, 5 m)
3. mesto Hočevar Danilo in Tomec Tadej (21,5 in 23,5 m)

Omeniti velja še rekorden skok 26 m. Dosegel ga je Lavrič Dušan, vendar je pri tem padel, nakar je zaradi poškodbe odstopil.

Zmagovalac je prejel pokal in diplomu, drugi in tretja dva so prejeli diplome.

Vzdušje ob skakalnici je bilo prijetno, saj so bili tekmovalci nagrajeni z aplavzi, mladinci pa so za gledalce pripravili jedajočo in pijačo.

ČLOVEKOVA ANATOMIJA

Deveto poglavje:

MOŽGANI

Možgane ima dandanašnji človek zato, da z njimi nič ne misli. V davni prazgodovini je bilo to čisto drugače. Takrat je človek z njimi opravil veliko številu dobrih del kot n.pr.: izumil ogenj, ošpotal ženo (danes je ravno nasprotno), izumil kolo, dolge gate, dinosavra na raznju in še mnogo drugih koristnih stvari.

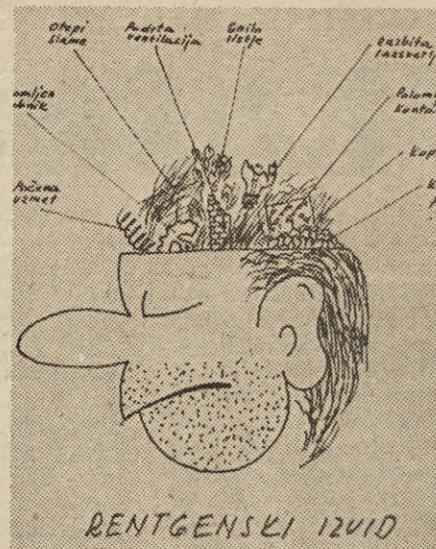
Iz česa so sestavljeni možgani, do danes še nisem mogel natančno ugotoviti, ker do sedaj še nisem imel priložnosti, da bi nekomu na veselici s sekiro odprl butico. Po nekaterih živinozdravniških raziskavah pa je moč sklepati, da je sestava možganov približna taka, kakor je od črev. Iz ovinkov in neumnosti. Nič ni čudnega, če človek pri taki kvaliteti možganov počenja take stvari kakor so: pijačnoge, krade, se pretpa, preklinja vse božuge, poneverja uradne listine, sedi v zaporu, strelja z atomsko bombo,

ponareja denar in vara ženo (mogoče je to edina pozitivna lastnost možganskega utripa).

Človekovi možgani se delijo na dva dela in sicer na velikanske in na majčkene. Velikanski so narejeni zato, da počenjajo lumparije, majčkeni so pa za dobra dela. Eni kot drugi so vskladiščeni v zgornjem delu človekove buče, ki jih včasih rečemo tudi glava. Pred zunanjiimi poškodbami so zaščiteni s posebnim oklepom, ki se mu pravi koščena lobanja, ta pa je prekrita s slamo, ki ji pravimo frizura. Znano je, da so plešči oškodovani za tako zaščito lobanje in so takoj do kože mokri, če pade nanje samo ena kaplja dežja.

Možgani uporabljajo za svoje delovanje elektriko. Z njo se ne napajajo iz električnega omrežja ali iz baterij, temveč jo zaradi današnje cene elektrike proizvajajo kar sami. To je konstrukcijsko zelo zapleten sistem električnih generatorjev, ki jim pravimo možganske celice, ki pa z jetniškimi celicami nimajo nobene zveze.

O kvaliteti možganov pa imam svojo teorijo, ki je v praksi neizpodbitno pre-

izkušena in tudi dokazana. Najboljše možgane imajo pujsi, katere na protvannu pripravimo z jajčki, ki jih povrže kura.

Človekovi možgani ne delujejo vedno enakomerno. To je odvisno od človekovih aktivnosti kot so: lenoba, požrešnost in stopnja alkohola v krvi. Če ga ima človek v sebi kakšnih pet litrov, se mu možgani skisajo in zaspi. Po iztreznitvi pa možgani do naslednjega pijančevanja zopet normalno delujejo. Znano pa je, da ne za dolgo časa.

● LETNI OBRAČUN PARTIZANA SORAŽICA

V soboto, 5. marca je društvo za športno rekreacijo in telesno vzgojo PARTIZAN Sodržiča imelo redni letni občni zbor. Številnemu članstvu društva na konferenci so društveni funkcionarji poročali. Vsi so ugotavljali kljub stabilizacijskim naravnostim v delu društva velike uspehe. Društvo je v preteklem letu skrbelo za enotno delovanje vseh sekcij. Poleg interesne dejavnosti se je društvo vključevalo še v vsa dogajanja v kraju pa tudi v merilo občine. Odločitve, ki jih je sprejemal IO, so bile nemalokrat razpete

med zahteve in možnosti na eni ter stabilizacijska prizadevanja na drugi strani. Preko svojih delegatov se je društvo vključevalo v samoupravne odločitve v krajevni skupnosti in krajevnih družbenopolitičnih organizacijah, pa tudi v vse pomembnejše odločitve Zveze telesno-kulturnih organizacij in SIS za telesno kulturo občine Ribnica.

Dejavnost društva pa se ni iz-
črpavala samo na področju špor-
ta, tekmovalnj in rekreacijske
vadbe. Z uspehom se je član-
stvo društva vključevalo v
obrambne priprave v KS, zelo
ugodno pa je bilo ocenjeno delo
društva in njegovih članov pri
izvajanju, nalog iz vseh štirih
postavk akcije NNNP-82. Pose-
bna pohvala odgovornih je čla-
nom društva veljala s področja
družbene samozaščite, na ka-
tero niso niti za trenutek poza-
bili

Po razpravi, ki je sledila poročilu, so bile izvedene volitve novega izvršnega odbora.

Konferenca je sprejela obširni delovni program. Sekcije, ki so odgovorne vsaka za svoje področje dela, pa bodo glede na sezonske aktivnosti med letom gojile:

— v zimskih mesecih bo najbolj aktivna sekcija za zimske športe, ki bo še v mesecu marcu priredila smučarske teke pod pokroviteljstvom Občinskega odbora ZZB NOV Ribnica za memorial narodne herojine Maj-

de Šilc in v počastitev
40-letnice velike zmage štirih
slovenskih brigad v Jelenovem
žlebu;

— v rokometnih disciplinah bo rokometna sekcija tekmovala po sistemu področne rokometne lige, pionirska in mladinska ekipa pa se bosta poleg tekem za trening udeležila tudi zimskega turnirja v Ribnici. Na kraju sezone bo sekcija organizirala s sodelovanjem sosednjih društev odprt turnir za memorial Staneta Fajdige;

— v nogometu bo sekcija za nogomet sodelovala v tekmovalnem sistemu občinske nogometne lige; vključiti nameravajo čim več članstva, da bi morda ponovno organizirali krajevno ligo — turnirski sistem;

— sekcija namiznega tenisa tekmuje po koledarju republiške namiznoteniške zveze Slovenije na tekmovanjih za pionirke in mladinke pa tudi člane. Organizirala bo tudi več društvenih in meddruštvenih turnirjev;

— sekcija za atletiko in splošno vadbo bo tudi letos organizator pomladanskega in jesenskega kroša vseh kategorij, gojila pa bo tudi športne discipline v košarki, odbojki, balinanju in rekreacijski vadbi:

— strelski sekcija bo skušala urediti delo sekcije po sistemu tekmovalnj društvenega in meddruštvenega obsega z zračno puško;

— šahovska sekcija bo ob povezavi z mladinsko organizacijo prirejala društvene turnirje in odprta tekmovanja ter tekmovanja s KŠI ter razne igre in simulanke;

— sekcija Partizana Sodražica na Gori bo gojila zlasti nogomet ter druge športne zvrsti v letni, smučanje in alpske discipline pa v zimski sezoni;

— sekcija Partizan Sodražica Sv. Gregor bo delovala na področju nogometa, v zimski sezoni pa bo gojila smučarske teke in skoke.

Nadalje ima društvo v programu za leto 1983 obnoviti smučarsko skakalnico, preko leta pa bo tudi obnovilo že obstoječo smučarsko vlečnico v Izverju ter postavilo manjšo barako za strojnika in prodajo kart za vlečnico, ter nabavili teptalec. Društvo bo skrbelo za nadaljnjo izgradnjo igrišč, zlasti nogometnega igrišča v sestavi bodočega športnega parka pri šoli ter uredilo zemljiško-knjižno stanje in lastništvo zemljišč za nogometna igrišča v Slemenih na Gori ter za skakalnico v Sodražici.

Sprejeta programska zasnova dela sekcij in društva kot celote daje ob uspešnem izpolnjevanju vseh sprejetih nalog garancijo, da bo delo društva v bodoče še bolj aktivno, kar pomeni, da članstvu ne bo težko izbirati področij dela. Tega bo za vse dovolj, plačilo bodo doseženi uspehi.

Ivan Petrič

**Glasilo Socialistične zveze
delovnega ljudstva Ribnica**
— Izhaja enkrat na mesec v
nakladi 3500 izvodov —
Ureja uredniški odbor v se-
stavi: France Grivec, glavni
in odgovorni urednik, Kar-
el Orazem, Viktor Pogo-
relc, Ivan Petrič, Alojzija
Zakrajšek, Janez Mihelič,
France Lapajne, Stanko
Rus, Janez Bambič; tehni-
čni urednik: Stane Kromar
— Uredništvo: SO Ribnica,
61310 Ribnica (tel.
861-090, 861-091) — Pri-
prava za tisk: Dnevnik —
IBM. Tisk: tiskarna Ljud-
ske pravice Ljubljana.